

Załącznik nr 1
do uchwały Nr XVII/90/2004
z dnia 27 maja 2004r.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE

1. Zasady ogólne
2. Podstawy prawne
3. Cel i zakres

II. INFORMACJE OGÓLNE

III. OCENA STANU ŚRODOWISKA W GMINIE

1. Zasoby i jakość wód
2. Gleby
3. Walory przyrodnicze
4. Lasy
5. Surowce mineralne
6. Powietrze atmosferyczne
7. Hałas
8. Gospodarka odpadami

IV. CELE POLITYKI EKOLOGICZNEJ PAŃSTWA

V. CELE WOJEWÓDZKIEJ I POWIATOWEJ POLITYKI EKOLOGICZNEJ

VI. CELE GMINNEJ POLITYKI EKOLOGICZNEJ

VII. UWARUNKOWANIA REALIZACYJNE

VIII. HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU W LATACH 2004 - 2011 I KOSZTY JEGO REALIZACJI

IX. MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA ZADAŃ

X. KONTROLA REALIZACJI PROGRAMU MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

1. Mapa zasobów środowiska z elementami istniejącej i planowanej Infrastruktury sanitarnej
2. Ankieta dla potrzeb opracowania Programu ochrony środowiska i Planu gospodarki odpadami

I. WPROWADZENIE

1. Zasady ogólne

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju. Polityka zrównoważonego rozwoju została proklamowana w licznych dokumentach, które pojawiły się po zorganizowanej w Rio De Janeiro w 1992 r. Konferencji Narodów Zjednoczonych zwanej „Szczytem Ziemi”.

Prowadzona w Rzeczypospolitej Polskiej polityka władz publicznych musi zapewniać bezpieczeństwo ekologiczne wszystkim obywatelom oraz przyszłym pokoleniom. Realizacji tego obowiązku służy dokument Polityka Ekologiczna Państwa. Zadaniem Polityki ekologicznej państwa jest zaspakajanie rosnących potrzeb człowieka w odniesieniu do jakości otaczającego go środowiska, a więc spójnego zarządzania w dostępie do zasobów środowiska oraz likwidacją i zapobieganiem powstawania negatywnych dla środowiska skutków działalności gospodarczej.

Program ochrony środowiska dla gminy Opinogóra Górna jest pierwszym opracowaniem zawierającym problematykę ekologiczną w tej gminie, przy uwzględnieniu uwarunkowań i zadań wynikających z Polityki ekologicznej państwa i programu wyższego rzędu oraz jest spójny z istniejącym prawem miejscowym.

2. Podstawy prawne

Ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska nałożony został obowiązek uchwalenia przez Sejm Polityki ekologicznej państwa. Polityka ekologiczna państwa przyjmowana jest na 4 lata, z uwzględnieniem działań w perspektywie na kolejne 4 lata.

Pierwszy dokument pn. polityka ekologiczna państwa powstał w 1991 r. i był przyjęty przez Radę Ministrów i uchwalony przez Sejm. Pod koniec lat dziewięćdziesiątych przystąpiono do opracowania II Polityki ekologicznej państwa, która została przyjęta przez Radę Ministrów 13 czerwca 2000 r. i uchwalona przez Sejm 22 sierpnia 2001 roku. II Polityka ekologiczna obejmuje lata 2000 – 2025 i została przyjęta przez Sejm przed wejściem w życie Prawa ochrony środowiska.

Realizacją obowiązującego prawa było sporządzenie Polityki ekologicznej państwa na lata 2003 – 2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 – 2010. Dokument ten został uchwalony przez Sejm na wniosek Rady Ministrów.

Realizacji polityki ekologicznej państwa mają służyć sporządzane przez zarządy województwa, powiatu i gminy odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska (art. 17 Poś). Zarządy mają obowiązek sporządzania co 2 lata raportu z wykonania programów i przedstawiania ich odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy. Programy te nie stanowią aktów prawa miejscowego, a posiadają charakter programów działania obowiązujących dla administracji, przez co mają wpływać na sytuację prawną podmiotów będących poza administracją.

Rada gminy ma obowiązek w terminie do dnia 30 czerwca 2004 roku uchwalić gminny program ochrony środowiska (art. 10.4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. O wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw).

3. Cel i zakres

Podstawowym celem Programu ochrony środowiska jest określenie polityki ekologicznej gminy Opinogóra Górna wynikającej z ustawy Prawo ochrony środowiska i spójnej z przyjętymi w Programie ochrony środowiska dla powiatu ciechanowskiego.

Program ochrony środowiska ocenia stan poszczególnych elementów środowiska, a mianowicie:

- zasoby i jakość wód,
- gleby,
- lasy,
- walory przyrodnicze i środowisko kulturowe,
- powietrze atmosferyczne,
- hałas.

Program wskazuje też potrzeby w zakresie ochrony i poprawy środowiska na terenie gminy z określeniem potrzeb i możliwości realizacji przedsięwzięć ze środków własnych, jak i wskazaniem źródeł pozyskiwania środków innych.

II. INFORMACJE OGÓLNE

Gmina Opinogóra Górna położona jest w północnej części województwa mazowieckiego, w powiecie ciechanowskim. Graniczy od strony zachodniej i południowo-zachodniej z terenem miasta i gminy Ciechanów, od strony północno-zachodniej z gminą Regimin, od strony północno-wschodniej z gminą Czernice Borowe, od wschodu z gminą Krasne i od południa z gminą Gołymin – Ośrodek.

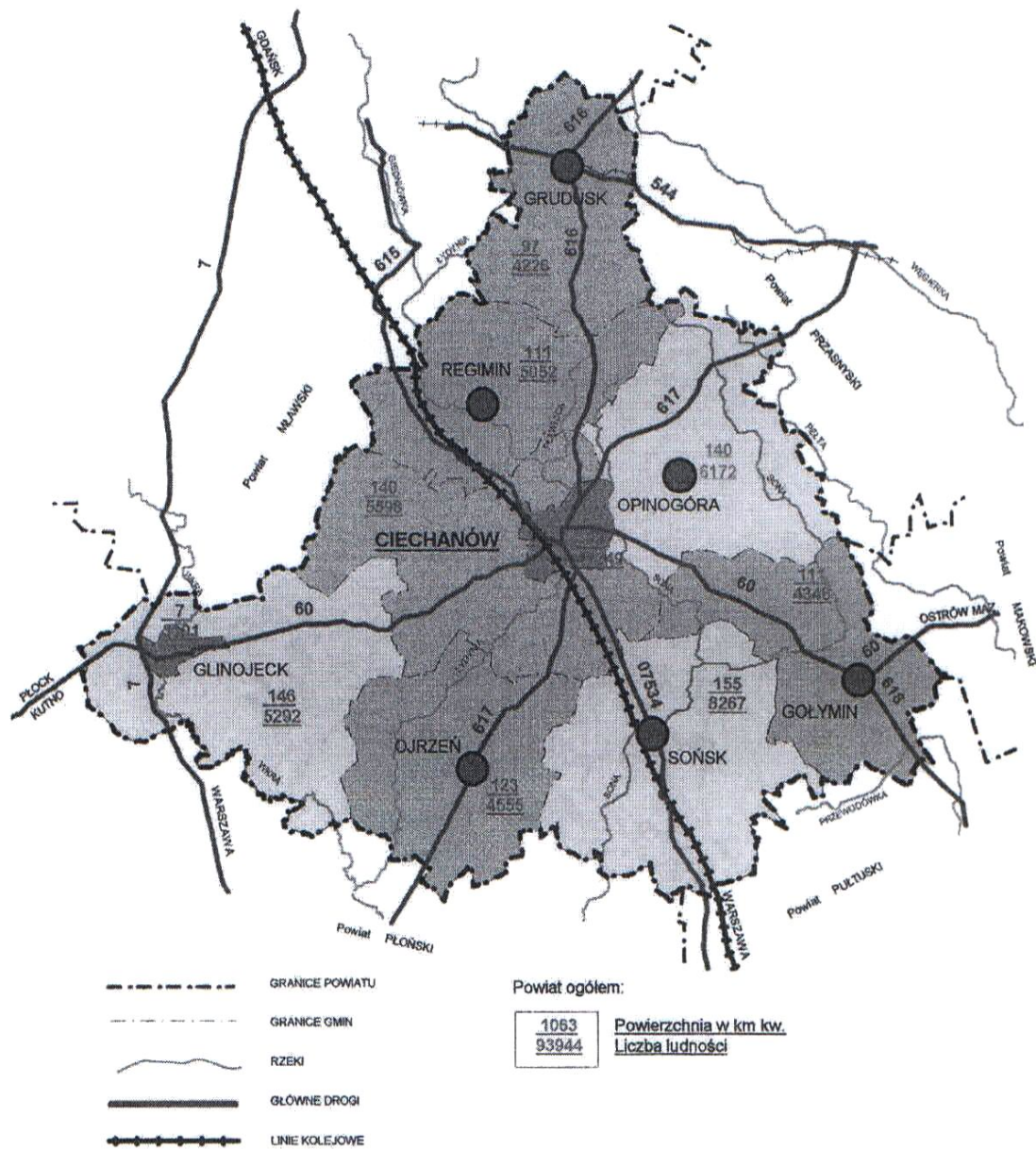
Gmina Opinogóra Górna leży w makroregionie Niziny Północno-mazowieckiej, w południowej części mezoregionu Wzniesienia Mławskiego. Najstarszym, a jednocześnie dominującym elementem rzeźby terenu jest obszar krawędzi opinogórskiej rozciągającej się południkowo. Krawędź opinogórska zbudowana jest z gliny ilastej szarej z pojedynczymi głazikami i wkładkami piasku. Może być ona narażona na niebezpieczeństwo erozji gleb przy niewłaściwym, intensywnym użytkowaniu rolniczym.

Obszar gminy położony w obrębie wysoczyzny polodowcowej budują czwartorzędowe osady pleistoceny. Przedzielona skarpą opinogórską wschodnia część gminy zbudowana jest ze zwartych glin zwałowych o miąższości dochodzącej do kilkudziesięciu metrów, w których występują drobne przewarstwienia piasków i ilów zastoiskowych, przykrytych kilku metrową warstwą piasków różnoziarnistych. Zachodnia część gminy położona niżej zbudowana jest z glin zwałowych w części południowej oraz osadów piaszczysto-mulastych i zastoiskowych w części północnej. W osadach tych występują bardziej wydajne poziomy wodonośne niż w części wschodniej gminy. Osady trzeciorzędowe zalegające pod czwartorzędem reprezentowane są przez ły pstry z przewarstwieniami mułków i piasków.

Obszar gminy Opinogóra Górna zajmuje powierzchnię 13.976 ha, w tym użytki rolne zajmują powierzchnię 12.656 ha, grunty leśne 478 ha, a grunty zabudowane 465 ha.

Ogólna liczba mieszkańców gminy wynosi 6.172 osoby, (przy ciągle malejącej liczbie ludności), co daje najmniejszą w powiecie ciechanowskim - średnią gęstość zaludnienia około 22,5 osoby/km².

Położenie gminy Opinogóra Górna na tle
powiatu ciechanowskiego

Sieć osadnicza gminy tworzona jest przez ośrodek gminny i 40 miejscowości, z których większość stanowią małe miejscowości o liczbie ludności nie przekraczającej 200 mieszkańców. Największymi miejscowościami są Opinogóra Górna, Kołaczków i Przedwojewo.

Głównym źródłem utrzymania mieszkańców gminy jest rolnictwo. Na terenie gminy znajduje się 1.156 gospodarstw rolnych, w tym 260 o powierzchni powyżej 15 ha. Ponadto na terenie gminy zarejestrowanych jest 188 podmiotów gospodarczych prowadzących głównie działalność usługową i handlową, a także transport.

Powiązanie komunikacyjne gminy stanowią drogi lokalne, powiatowe, wojewódzkie i krajowe o ogólnej długości 171 km. Przez południową część gminy przebiega droga krajowa nr 60 Ciechanów – Maków Mazowiecki – Ostrołęka, a przez północną drogi wojewódzkie nr 616 Ciechanów – Mława i nr 617 Ciechanów – Przasnysz.

Gmina zwodociągowana jest w 100 %. Od 4 ujęć wody podziemnej rozprowadzonych jest 226 km sieci wodociągowej do wszystkich mieszkańców gminy. Zdecydowanie mniej korzystnie przedstawia się stan gospodarki ściekowej. Tylko ok. 10 % mieszkańców gminy objętych jest systemem oczyszczania ścieków. Na terenie gminy znajdują się 3 lokalne oczyszczalnie ścieków oraz 7 przydomowych, a długość sieci kanalizacji sanitarnej wynosi 4,4 km.

III. OCENA STANU ŚRODOWISKA W GMINIE

1. Zasoby i jakość wód

Wody podziemne

Wysoczyznę ciechanowską na terenie gminy budują utwory czwartorzędowe zlodowacenia środkowopolskiego. Są to gliny zwałowe (morenowe) oraz piaski, żwiry i głazy polodowcowe (miąższość ok. 20 m). Krawędź opinogórską budują szare gliny ilaste powstałe u schyłku stadiału północnomazowieckiego. W rejonie Kołaczkowa występują ily, mułki i piaski zastoiskowe tego samego stadiału. Utwory zastoiskowe o miąższości ok. 20 m posiadają dwa poziomy glin zwałowych. Cała miąższość utworów czwartorzędowych w tym rejonie osiąga 100 m. W zachodniej części gminy występują piaski i gliny deluwialne, rozwinięte na glinach zwałowych.

W rejonie Przedwojewa wśród glin zwałowych, ilów zastoiskowych stwierdzono występowanie trzech warstw piaszczystych. Pierwsza warstwa wodonośna występująca na ogół od powierzchni terenu do głębokości od 2,0 do 15,6 m nie posiada ciągłego rozprzestrzeniania. Występuje w formie płatów oddzielonych glinami. Warstwę tę budują głównie piaski drobnoziarniste, niekiedy zaglinione. Płaty powierzchniowych osadów piaszczystych leżą na zmiennej miąższości kompleksie glin zwałowych, często piaszczystych.

Pod omówionym kompleksem glin zwałowych występuje druga warstwa piaszczysta charakteryzująca się dużym rozprzestrzenianiem. Budują ją głównie piaski średnie i gruboziarniste ze żwirem i otoczkami. Miąższość tej warstwy wynosi od 3,2 do 50,3 m , przy czym jest ona dwudzielna przedzielona gliną zwałową. Obie warstwy wgłębne wykazują silną więź hydrauliczną i kontaktują się ze sobą przez okna hydrogeologiczne.

Warstwa ta jest główną warstwą użytkową ujęcia miejskiego Przedwojewa – Kalisz. Charakteryzuje się bardzo dobrymi parametrami; współczynnikiem filtracji do 0,001 m/sek oraz wysoką wydajnością.

Pod warstwą glin zwałowych, na których leży druga warstwa wodonośna stwierdzono występowanie trzeciej nieciągłej warstwy występującej lokalnie.

Obszar Przedwojewa ze względu na bardzo korzystne warunki i zasoby został zaliczony do obszaru wysokiej ochrony (OWO). Zasoby ujęcia Kalisz –

Przedwojewo zatwierdzone decyzją Wojewody Ciechanowskiego wynoszą 225,0 m³/h.

Pozostały obszar gminy Opinogóra charakteryzuje się mniej korzystnymi warunkami hydrogeologicznymi. Dominują tu dwie warstwy wodonośne. Pierwszy poziom wodonośny wykazuje bardzo zróżnicowaną miąższość i wykształcony jest na poziomie od 0,0 do 25,0 m. Prowadzi on wody o lekko napiętym zwierciadle, a miejscami swobodnym. Zasilany jest przez przesączanie wód opadowych poprzez kompleks utworów półprzepuszczalnych.

Drugi poziom wodonośny ujmowany studniami głębinowymi ujęć wiejskich występuje na rozpatrywanym terenie pod nakładem utworów trudnoprzepuszczalnych o znacznej miąższości i ciągłości regionalnej. Użytkowa warstwa wodonośna zbudowana jest z piasków droбноziarnistych i średnioziarnistych o różnej miąższości i różnych współczynnikach filtracji i wydajności jednostkowej.

Północną i północno-wschodnią część gminy na pograniczu z miejscowością Szczepanki i Załogi stanowią tereny o niskiej jakości wód i małej wydajności jednostkowej, tj. poniżej 10,0 m³/h na otwór.

Pozostała część północna gminy jest w obszarze wód podziemnych o średniej jakości wody. Są one tu ujmowane ujęciem głębinowym w Woli Wierzbowskiej składającym się z dwóch studni. Zasoby eksploatacyjne ujęcia wynoszą 42,0 m³/h.

Podobnymi parametrami hydrogeologicznymi charakteryzuje się warstwa wodonośna w centralnej części gminy. Wody ujmowane są dwoma ujęciami w Opinogórze Górnej i w Trętowie. Zasoby ujęcia w Opinogórze składającego się z trzech studni wynoszą 47,0 m³/h, natomiast ujęcia wody w Trętowie 35,0 m³/h.

Zdecydowanie najlepszymi parametrami charakteryzuje się obszar południowo-wschodni gminy. Ujęcie wody w Kołaczku składające się z dwóch studni posiada zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w wysokości 65,0 m³/h, przy czym do eksploatacji ujęto warstwę wodonośną w przelocie 90,0 – 100,0 m. Jest to otwór studzienny o bardzo dobrych parametrach hydrogeologicznych i jeden z głębszych na terenie gminy.

Łączne zasoby eksploatacyjne ujęć na terenie gminy Opinogóra Górna (bez ujęcia w Przedwojewie) wynoszą według stanu na dzień 31 grudnia 2003 roku 292,5 m³/h.

Nazwa ujęcia	Lokalizacja	Głębokość otworu (m p.p.t.)	Zasoby eksploatacyjne wody (m ³ /h)	Użytkownik Ujęcia	Wydajność ujęcia (m ³ /h)	Głębokość lustra wody (m p.p.t.)	Utwory geologiczne nad poziomem wodonośnym
Uj. Opinogóra	Opinogóra	St. 1-171,0 St. 2-74,0 St. 3 awar. na terenie Z.R-31,0	47,0	WZUW Mława	32,0 15,0 24,0		
Dec. Woj. Ciech z dn 19.08.96 zn. OSL.I. 6210. /96 dla WZUW-u na ekspl. i pobór wody w ilości 222,0 m ³ /d oraz dec o ustanowieniu strefy pośredniej ważne do 19.08.2006 r.							
Uj. Kołaczków	Kołaczków	St. 1- 108,0 St. 2- 44,0	65,0	WZUW Mława	65,0		
Dec. Woj. Ciech z dn 26.04.1996 zn. OSL.I. 6210.25-1 /96 dla WZUW-u na ekspl. i pobór wody do roku 2000 r w ilości 300 m ³ /d; po roku 2000 w ilości 660,0 m ³ /d ważne do 26.04.2006 r.							
Uj. Wola Wierzbowska	Wola Wierzbowska	St. 1- 124,5 St. 2- 54,5	42,0	WZUW Mława	St.1 –20,0 awaryjna St.2 – 42,0		
Dec. Woj. Ciech z dn 23.07.2006 zn. OSL.I. 6210.57-1 /96 dla WZUW-u na ekspl. i pobór wody w ilości 315,0 m ³ /d ważne do 23.07.2006 r..							
Uj. Trętowo	Trętowo	St. 1 -64,0 St. 2- 47,0	35,0	WZUW Mława			
Dec. Starosty Ciech z dn 21.07.2000 zn. ROS.I. 6223.5-1 /2000 dla ZUW-u – na pobór i eksplo.wilości 200,0 m ³ /d ważne do 21.07.2010 r.							
Na terenie gminy oprócz w/w ujęć znajduje się 7 studni, przy czym nieeksploatowane są w Przedwojewie, Rembowie, Łagunach Łączne zasoby eksploatacyjne wynoszą 292,5 m³/h (stan na dzień 31.12.2003 r.)							

Pierwszy poziom wodonośny jest bezpośrednio narażony na zanieczyszczenie z powierzchni terenu. Ujmowany jest studniami kopanymi lub płytkimi odwiertami przez część mieszkańców gminy pomimo 100 % jej zwodociągowania. Studnie te pełnią rolę ujęć wody na potrzeby gospodarstw rolnych (pojenie bydła, trzody, nawodnienia).

Badania prowadzone do 1999 roku przez stację sanitarną na Łagunach wykazały, że poprzez okna hydrauliczne przenikają w głąb zasilając drugi użytkowy poziom wodonośny stanowiący podstawę poboru wód przez ujęcia wiejskie.

prowadzenia nieprawidłowej gospodarki ściekami, gnojowicą, obornikiem na posesjach wiejskich (odprowadzanie ścieków do nieszczelnych osadników bezodpływowych, czasem użytkowanych do tego celu nieczynnych studni kopanych, brak płyt gnojowych, składowanie obornika, kiszzonek, czasem odpadów bezpośrednio na gruncie lub w sposób nieprawidłowy).

Pobrawa stanu czystości wód tej warstwy jest bardzo ważna, gdyż wody te

auliczne, przenikają w głąb zasilając drugi użytkowy poziom wodonośny stanowiący podstawę poboru wód przez ujęcia wiejskie.

Jak wykazały badania prowadzone w ramach monitoringu krajowego przez Państwowy Instytut Geologiczny oraz Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie w ramach monitoringu regionalnego stan czystości wód głębszych powoli lecz systematycznie ulega pogorszeniu na terenie powiatu.

Ochronie zasobów wód poziomu użytkowego służą ustanowione strefy pośredniej ochrony sanitarnej ujęć, w których wprowadza się zasady gospodarowania mające na celu porządkowanie istniejącego stanu oraz nie dopuszczanie do powstawania nowych zagrożeń w obszarze dopływu wód do ujęcia.

Na terenie gminy ustanowiono strefę pośredniej ochrony sanitarnej dla 4 ujęć wody.

Dla ujęcia wody w Woli Wierzbowskiej ustanowiono decyzją Wojewody Ciechanowskiego z dnia 29 lipca 1996 roku znak OSL.I. 6210.65-1/96 strefy pośredniej wewnętrznej i zewnętrznej ochrony sanitarnej. O potrzebie ustanowienia oprócz analiz budowy i wykonanych obliczeń hydrogeologicznych przesądził fakt złej jakości wody ujęcia oraz bardzo niefortunnego usytuowania studni na terenie zawodnionym, co może powodować zanieczyszczenie warstwy wodonośnej. W związku z tym w obydwu strefach wprowadzono nakaz wykonania płyt gnojowych i szczelnych zbiorników na gnojówkę we wszystkich gospodarstwach rolnych znajdujących się w strefie oraz następujące zakazy:

- prowadzenia działalności przemysłowej i wznoszenia obiektów przemysłowych,
- budowania obór, ferm drobiu, i innych obiektów hodowli zwierząt,
- budowy silosów,
- stosowania nawozów sztucznych i środków ochrony roślin,
- odprowadzania ścieków do gruntu i wód powierzchniowych,
- rolniczego wykorzystania ścieków,
- składowania odpadów i lokalizacji składowisk.

Do obowiązków Gminy oprócz wprowadzenia strefy do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wraz z w/w zapisami należy konsekwentna realizacja postanowień decyzji.

Dla ujęcia w Opinogórze w skład, którego wchodzi 3 studnie ustanowiono decyzją Wojewody Ciechanowskiego z dnia 19 sierpnia 1996 r. znak: OSL.I.6210.84-1/96 strefę pośredniej ochrony sanitarnej o promieniu 50 m od studni nr 1 i 2 z zakazami odprowadzania ścieków do gruntu i wód

powierzchniowych, rolniczego wykorzystania ścieków, składowania odpadów, lokalizacji ferm hodowlanych.

Obowiązkiem Gminy oprócz wprowadzenia wymienionych zapisów wraz ze strefą do Planu zagospodarowania przestrzennego Gminy jest egzekwowanie przestrzegania ograniczeń.

Dla ujęcia w Kołaczkowie ustanowiono decyzją Wojewody Ciechanowskiego z dnia 26 kwietnia 1996 roku znak OSL.I.621035-1/96 strefę pośredniej zewnętrznej ochrony sanitarnej o promieniu 100 m od obydwu studni.

W strefie tej wprowadzono zakazy:

- budowy osiedli mieszkaniowych,
- lokalizowania zakładów przemysłowych i ferm chowu zwierząt,
- budowy silosów,
- stosowania nawozów sztucznych i środków ochrony roślin,
- odprowadzania ścieków do gruntu i wód powierzchniowych,
- rolniczego wykorzystania ścieków,
- składowania odpadów i lokalizacji składowisk.

Obowiązkiem Gminy było egzekwowanie w/w zakazów oraz wprowadzenie w/w strefy do Planu zagospodarowania przestrzennego Gminy

Kolejnym ujęciem objętym strefą ochrony pośredniej jest Przedwojewo. Strefę dla ujęcia ustanowiono decyzją Wojewody Ciechanowskiego z dnia 19 października 1998 roku znak: OSL.I.6210.60-4/98 i obejmuje ona obszar ograniczony izochroną 25-letniego czasu dopływu wody do ujęcia. W obszarze tym wprowadzono zakaz do lokalizowania inwestycji szczególnie lub mogących pogorszyć stan środowiska. Na Gminę Opinogóra decyzja nałożono obowiązek wprowadzenia do „Planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego Gminy” tych zapisów oraz przeprowadzania kontroli w celu inwentaryzacji źródeł zanieczyszczenia wód lub ziemi.

Jak wynika z analizy „Planu zagospodarowania przestrzennego” zagadnieniom ochrony wód podziemnych poświęcono uwagę poprzez wprowadzenie stref do planu, w znacznym stopniu egzekwowano nakazy m.in. przez budowę płyt gnojowych tam gdzie było to zalecane. Nie mniej jednak wielu zakazów i nakazów nie zrealizowano, co skutkuje pogarszającą się jakością wody jaką obecnie i w przyszłości zapewniamy mieszkańcom Gminy.

Zaopatrzenie w wodę mieszkańców gminy odbywa się z 4 ujęć wody w : Woli Wierzbowskiej, Opinogórze, Kołaczkowie i Trętowie oraz z ujęcia miasta Ciechanowa.

Z ujęcia w Woli Wierzbowskiej zaopatrywane są miejscowości: Wola Wierzbowska, Wierzbowo, Janowięta, Kołaki, Kołaki Kwasy, Łaguny i Goździe. Wg stanu na 31.12.2003 r. długość sieci wodociągowej wynosi 51,1 km, a ilość przyłączy 279 sztuk.

Pobór wody wynosił:

49.010 m³/r ; 134,3 m³/d w 2002 roku,

60.303 m³/r ; 165,2 m³/d w 2003 roku.

Z ujęcia w Opinogórze zaopatrywane są miejscowości: Opinogóra Górna, Opinogóra Dolna, Opinogóra Kolonia, Zygmuntowo.

Długość sieci wodociągowej wynosi 45,9 km, przy 226 sztukach przyłączy.

Pobór wody wynosił:

50.401 m³/r ; 138,1 m³/d w 2002 roku,

55.585 m³/r ; 152,3 m³/d w 2003 roku.

Z ujęcia w Trętowie zaopatrywane są miejscowości: Trętowo, Klonowo, Długołęka, Pokojewo, Sosnowo, Załuże, - Patory, - Imbrzyki, Rębówek, Rębowo. Długość sieci wodociągowej wynosi 36,1 km, a ilość przyłączy 136 sztuk.

Pobór wody wynosił:

20.066 m³/r ; 54,9 m³/d w 2002 roku,

24.582 m³/r ; 67,3 m³/d w 2003 roku.

Z ujęcia Kołaczków zaopatrywane są miejscowości: Kołaczków, Wólka Łaniecka, Łęki, Kobylin, Pałuki, Pałuki – Przytoka, Bogucin.

Długość sieci wodociągowej wynosi 44,4 km, a ilość przyłączy 244 sztuki.

Pobór wody wynosił:

33.436 m³/r ; 91,6 m³/d w 2002 roku,

35.217 m³/r ; 96,5 m³/d w 2003 roku.

Wymienione wyżej wiejskie ujęcia wody eksploatuje Zakład Usług Wodnych w Mławie na podstawie umów zawartych z Gminą Opinogóra.

Z ujęcia miejskiego w Ciechanowie zaopatrywane są miejscowości: Chrzanowo, Chrzanówek, Kotermań, Władysławowo, Przedwojewo, a od 2003 roku również Jałowa Wieś.

Długość sieci wodociągowej wynosi 15,7 km, a ilość przyłączy 219 sztuk.

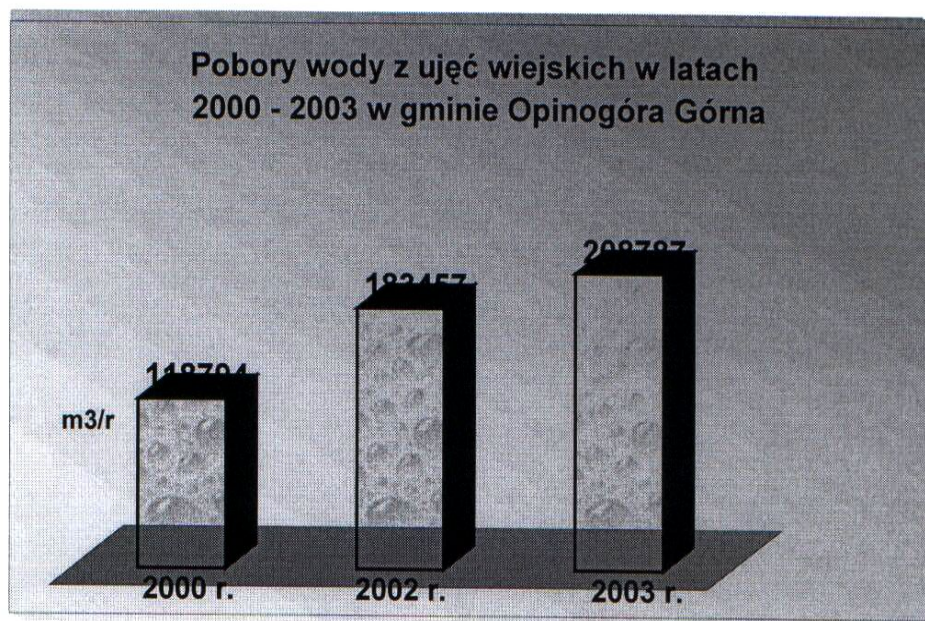
Pobór wody wynosił:

30.544 m³/r ; 83,7 m³/d w 2002 roku,

33.100 m³/r ; 90,7 m³/d w 2003 roku.

Gmina Opinogóra zwodociągowana jest w 100 %. W stosunku do zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych wykorzystywanie ich wynosi zaledwie około 10 %.

Zużycie wody na potrzeby mieszkańców i działalność produkcyjno-usługową z roku na rok systematycznie wzrasta. W 2000 roku pobór wody w skali gminy wyniósł 118.794 m³, w 2002 roku już 183.457 m³, a w 2003 r. 208.787 m³.

Wraz ze wzrostem ilości zużywanej wody wzrasta ilość powstających ścieków socjalno-bytowych.

Z danych Urzędu Gminy wg. stanu na 31.12.2003 roku długość sieci kanalizacji sanitarnej wynosi 4,4 km. W stosunku do długości sieci wodociągowej wielkość ta stanowi zaledwie 2,2 %. Taki stan skanalizowania w gminie ma bezpośredni wpływ na stan czystości wód gruntowych, podziemnych oraz stan czystości wód powierzchniowych.

Wody powierzchniowe

Teren gminy Opinogóra praktycznie w całości położony jest w zlewni rzek Sony Zachodniej i Sony Wschodniej. Jedynie przez północno-zachodni i zachodni skraj gminy przepływa rzeka Pełta.

Obszar gminy jest w 87 % objęty melioracjami. Wg danych ze „Studium ochrony, kształtowania i racjonalnego wykorzystania zasobów wodnych w zlewni rzeki Wkry” zmeliorowane grunty orne zajmują powierzchnię 11.621 ha, trwałe użytki zielone 343 ha.

Rowy i cieki naturalne na terenie gminy mają łączną długość 167.338 m, w tym ubezpieczone 152.954 m. Praktycznie wszystkie rowy w kompleksach zmeliorowanych mają charakter odwodnieniowy.

Ilość budowli na ciekach i rowach wynosi ogółem 229 sztuk, w tym:

- progi, stopnie, bystrotoki – 8 sztuk,
- przepusty, brody, mostki – 221 sztuk.

Wodność gminy charakteryzują:

- rzeki i kanały o długości 36,33 km i powierzchni lustra wody 4,0 ha, co stanowi 15,7 % długości rzek powiatu ciechanowskiego,
- rowy główne stałe lub okresowo prowadzące wodę o długości 167,34 km i powierzchni lustra wody 8,37 ha.

Rzeka Sona Zachodnia jest dopływem Sony Głównej o długości całkowitej 22,85 km, w tym na terenie gminy od źródeł do km 7+200. Obszarem źródłowym są grunty na zachód od wsi Kotermań. Rzeka Sona Zachodnia przepływa zachodnim skrajem gminy na odcinku od miejscowości Kąty do wysokości m. Rzeczeki-Orszyny, płynie wzdłuż granicy gminy.

Na całej długości rzeka jest uregulowana. W górnym odcinku rzeka prowadzi wody okresowo. W latach suchych w miesiącach czerwiec – sierpień koryto nie prowadzi wody. Dopiero poniżej Przedwojewa rzeka stale prowadzi wodę.

Dolina Sony Zachodniej jest słabo wykształcona. Dno doliny, aż po koryto rzeki zajmują pola orne. Szerokość koryta na terenie gminy waha się od 0,8 do 1,6 m. Koryto rzeki ma charakter rowu, brzegi są strome i wyrównane bez zarośli i drzew. W czasie regulacji na całej długości rzeki wykonano szereg budowli: progi, stopnie, bystrotoki, przepusty itp. umożliwiających szybki odpływ wód. Zlikwidowano starorzecza i zakola, co znacznie zubożyło biotopy. Ślady

starorzeczy jako niewielkie oczka wodne znajdują się w miejscowościach: Opinogóra Dolna (3 oczka), Dzbonie, Bacze i Bogucin.,

Przepływy w profilu Nasierowo Dolne zamykającym zlewnię o powierzchni 71,34 km² za okres 1964 – 1990 przedstawiają się następująco:

średni minimalny z wielolecia SNQ	0,096 m ³ /s
średni z wielolecia SSQ	0,1217 m ³ /s
średni wysoki z wielolecia SWQ	1,77 m ³ /s
przepływ najdłuższy trwający SQNT	0,0320 m ³ /s

Melioracje w obrębie zlewni Sony Zachodniej.

Pierwszym etapem melioracji rozpoczętym już w 1954 r. była regulacja rzeki, polegająca na wyprostowaniu jej biegu (likwidacja meandrów, starorzeczy), wykarczowaniu licznych zadrzewień na obu brzegach, odmuleniu i wyregulowaniu dna. Nie przewidywano budowy na Sonie Zachodniej urządzeń retencjujących wodę, ani umożliwiających nawodnienie użytków zielonych. Po regulacji przystąpiono do melioracji poszczególnych fragmentów zlewni, polegającej na wykonaniu drenażu, rurociągów drenarskich zbierających wody i odprowadzających rowami do rzeki.

Kompleksy zmeliorowane:

Kotermań 1990-92 r. – powierzchnia 928 ha

Kotermań I 1990 r. – powierzchnia 282 ha

Kotermań II 1992 r. – powierzchnia 411 ha

Kołaki 1976 r. – powierzchnia 1.093 ha

Przedwojewo I 1976 r. – powierzchnia 534 ha

Przedwojewo II 1975 r. – powierzchnia 503 ha

Opinogóra I 1966 r. – powierzchnia 393 ha

Opinogóra II 1973 r. – powierzchnia 393 ha

Elźbiecin 1973 r. – powierzchnia 207 ha

Pomorze I i II 1971 r. – powierzchnia 1.040 ha

Wróblewo I B 1977 r. – powierzchnia 233 ha

Razem powierzchnia zmeliorowana: 5.863 ha.

Sona Wschodnia jest dopływem Sony Głównej. Jej długość całkowita wynosi 36,5 km. Obydwie Sony Wschodnia i Zachodnia łączą się w miejscowości Ciemnowko (gm. Sońsk) tworząc Sonę Główną.

Obszar źródłowy Sony Wschodniej znajduje się na gruntach wsi Radomka. Na teren gminy wpływa w km 33+700 z kierunku północnego-zachodniego i płynie z zachodu na wschód przez Las Wierzbowski. Poniżej Lasu Wierzbowskiego zmienia kierunek płynąc z północy na południe i południowy wschód. Od km 15+030 do km 14+050 płynie po granicy z gminą Gołumin. Podobnie jak Sona Zachodnia Sona Wschodnia jest uregulowana. Dolina rzeki jest wykształcona, płaska, o bardzo małych deniwelacjach.

Przy regulacji pozostawiono niektóre oczka wodne, jako pozostałości po starorzeczach. Znajdują się one w pobliżu miejscowości Załuże, Kobylin, Kołaczków, Rembówko. Tak jak na terenie zlewni Sony Zachodniej są one zaniedbane, zarastające.

Kompleksy zmeliorowane w zlewni Sony Wschodniej:

Wierzbowo 1960 r. – powierzchnia 623 ha

Kolonia Łaguny 1964 r. – powierzchnia 270 ha (i ok. 90 ha w zlewni Pełty)

Kraski 1973 r. – powierzchnia 448 ha

Kołaki I 1976 r. – powierzchnia 453 ha

Kołaki II 1976 r. – powierzchnia 569 ha

Kołaki III 1976 r. – powierzchnia 746 ha

Rębowo I 1969 r. – powierzchnia 260 ha

Rębowo II 1968 r. – powierzchnia 120 ha

Klonowo 1971 r. – powierzchnia 527 ha

Pałuki II 1975 r. – powierzchnia 474 ha

Pałuki III 1975 r. – powierzchnia 305 ha

Nieradowo III 1984 r. – powierzchnia 413 ha

Wróblewo Bogucin III 1975 r. – powierzchnia 157 ha

Razem powierzchnia zmeliorowana: 5.365 ha.

Północno-wschodni fragment gminy Opinogóra obejmujący grunty wsi Łaguny odwadniany jest przez rzekę Pełtę (dorzecze Narwi). Przez gminę na tym obszarze przebiega dział wodny III rzędu pomiędzy dorzeczami Wkry i Narwi. Rzeka Pełta wpływa na teren gminy w km 49+000 i wypływa w km 46+000. Ponownie wpływa w okolicach Pokojewa w km 41+940 i opuszcza gminę w km 40+980.

Melioracje w zlewni Pełty wykonano w 1964 roku na obszarze 242 ha - zadanie PGR Łaguny oraz na powierzchni około 90 ha – zadanie Kolonia Łaguny.

Stan czystości wód powierzchniowych i źródeł zanieczyszczeń.

Badania wód rzeki Sony wykonywane są w ramach monitoringu prowadzonego przez Mazowiecki Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska – Delegaturę w Ciechanowie.

Ocena jakości wód dokonywana jest w oparciu o rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 5 listopada 1991 roku w sprawie klasyfikacji wód oraz warunków, jakim muszą odpowiadać ścieki wprowadzane do wód lub do ziemi (Dz. U. Nr 116, poz. 503). Rozporządzenie to w części dot. klasyfikacji wód obowiązuje do czasu wejścia nowego przepisu w tym zakresie lecz nie dłużej niż do czerwca 2004 roku.

O końcowej klasyfikacji wód i ocenie stanu w grupach zanieczyszczeń decyduje najbardziej niekorzystny parametr jakości wód. Stan czystości określono stosując metodę stężeń charakterystycznych. WIOŚ w ramach monitoringu prowadził w latach 1998 i 2000 badania Sony Głównej od Ciemnewka aż do Łopacina. Sona Zachodnia została przebadana tylko w jednym punkcie w m. Ciemnewko przed połączeniem się rzek. Sona Wschodnia w ostatnich latach nie była objęta badaniami.

Sona Zachodnia - o dyskwalifikacji wód rzeki, tj. zaliczeniu jej do wód pozaklasowych decydowało stężenie azotu ogólnego. Badania Sony Głównej wykonane w Ciemnewku w 2000 r. wykazały przekroczenie stężeń zanieczyszczeń i zaliczenie wód do pozaklasowych (n o n) w zakresie aż 6 wskaźników, z czego 5 stanowiły związki biogenne, tj. związki azotu i fosforu.

Przeprowadzone w 2002 i 2003 roku w ramach państwowego monitoringu środowiskowego przez IMGW badania rzeki Sony Zachodniej i Głównej wykazały wysoką zawartość azotanów. Wartości te wynoszą od 54,9 do 75,8 mg NO₃/dm³. Występuje też znaczne przekroczenie granicznych wartości wskaźników eutrofizacji, w szczególności w zakresie azotanów, azotu ogólnego i fosforu ogólnego.

Źródłem zanieczyszczenia obydwu rzek są spływy obszarowe pochodzące ze źródeł rolniczych, nieuporządkowana gospodarka odpadami pochodzenia rolniczego na terenach posesji, a często na gruntach położonych nad rzekami oraz punktowe zanieczyszczenie ściekami socjalno-bytowymi.

W zlewniach obydwu rzek znajduje się łącznie 260 gospodarstw o powierzchni powyżej 15 ha, w tym:

- 223 gospodarstwa o powierzchni dochodzącej do 30 ha,
- 24 gospodarstwa o powierzchni dochodzącej do 40 ha,
- 6 gospodarstw o powierzchni dochodzącej do 50 ha,
- i po 1 gospodarstwie o powierzchni dochodzącej do 200 ha, do 300 ha i powyżej 300 ha.

W rolniczym użytkowaniu gleb zdecydowanie przeważają grunty orne i to ich uprawa powoduje przedostawanie się do wód podczas opadów związków azotu i fosforu, erozyjnie wynoszonych z gleby. W pozostałym czasie wody narażone są na spływy gruntowe rozpuszczonych związków azotu.

Przy znacznym zmeliorowaniu gruntów, a taki występuje w gminie, odpływ powierzchniowy wód ze zlewni jest przyspieszony, co przy glebach ciężkich powoduje szybsze wymywanie związków azotu i fosforu.

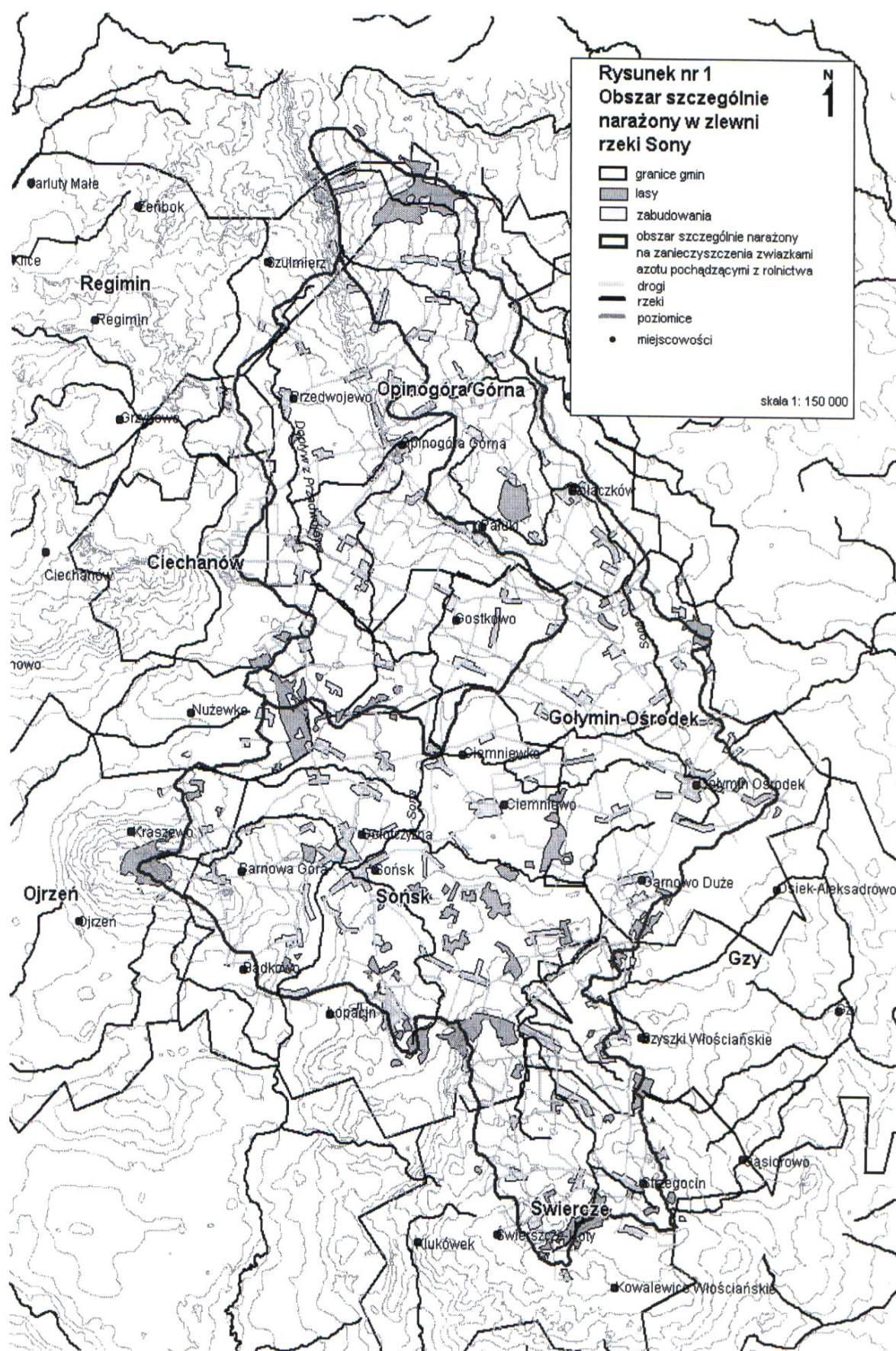
Nadmiar związków biogennych w wodzie jest powodem pogłębiania się procesu eutrofizacji prowadzącego do wtórnego zanieczyszczenia wód. Obszar zlewni rzek Sony Wschodniej i Zachodniej szczególnie narażony na odpływ azotu ze źródeł rolniczych obrazuje załączona mapa.

Szacunkowa ilość związków azotu i fosforu ze zlewni zmeliorowanych, wg. badań PIOŚ, wynosi:

- azot ogólny 96.454,3 kg/rok,
- fosfor ogólny 5.345,7 kg/rok.

Dość częstym zjawiskiem na terenie gminy, jak również gmin sąsiednich, jest wywożenie gnojówki i gnojowicy na grunty głęboko zamrożnięte lub pokryte śniegiem. Często przyczyną takich działań jest brak zbiorników o odpowiedniej pojemności umożliwiających gromadzenie co najmniej czteromiesięcznej produkcji nawozu płynnego. W wielu gospodarstwach rolnych na terenie gminy brak jest płyt obornikowych. Odcieki z obornika, często składanego na gołym gruncie, spływają powierzchniowo do rowów melioracyjnych, do rowów przydrożnych, sadzawek, wsiąkają w grunt zanieczyszczając wody powierzchniowe i gruntowe.

W ramach „Programu ograniczenia zanieczyszczeń środowiska składnikami nawozowymi z produkcji zwierzęcej w woj. mazowieckim” zrealizowano w 2003 roku w gminie Opinogóra budowę 78 płyt gnojowych ze zbiornikami na gnojówkę.

Poza związkami biogennymi do wód przedostają się głównie ze spływem powierzchniowym na erodowanych cząsteczkach gleby pestycydy. W okresie, kiedy gleba jest odsłonięta i poddana zabiegom agrotechnicznym (orka, bronowanie) występuje silna erozja i odpływ biogenów i pestycydów. W okresie wegetacji roślin ilość erodowanej gleby jest mniejsza i zależy od jej spoistości i stopnia pokrycia roślinnością.

Obok typowo obszarowych źródeł zanieczyszczenia wód pestycydami dużą rolę odgrywają inne bezpośrednie źródła:

- przedostawanie się pestycydów do wody pod działaniem wiatru w czasie traktowania pól i lasów sąsiadujących ze zbiornikami,
- przez migrację z wodą opadową,
- inne przypadkowe zrzuty wynikające z niskiej kultury ich stosowania (np. mycie opryskiwaczy bezpośrednio na polach).

Punktowymi źródłami zanieczyszczeń są ścieki socjalno-bytowe. Ilość ścieków powstających w 2003 roku na terenie gminy można oszacować na podstawie średniodobowego poboru wody, który z ujęć zbiorowego zaopatrzenia wyniósł 572 m³/dobę. Przyjmując, że około 70 % poboru wody stanowią ścieki bytowe – daje to wielkość około 400 m³/dobę ścieków powstających w gminie.

Na terenie gminy funkcjonują obecnie dwie oczyszczalnie komunalne. Oddana do eksploatacji w 2002 roku w Opinogórze osiedlowa oczyszczalnia typu BIOVAC o przepustowości 100 m³/dobę wykorzystywana jest w około 45 % - 50 %, a więc oczyszczanych jest na niej do 50 m³/dobę ścieków.

Drugą jest mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków ze złożem torfowym eksploatowana od 1998 r . w m. Przymorze o przepustowości 19,5 m³/dobę oczyszczająca średnio około 8,0 m³/dobę.

Na terenie gminy znajduje się ponadto oczyszczalnia ścieków ze Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Opinogórze typu BIOCLER o przepustowości 15 m³/dobę na, którą dopływa od 6 do 11 m³/d.

Istniejące oczyszczalnie ścieków eksploatowane są prawidłowo, a odprowadzane do rowów melioracyjnych, a następnie do Sony Zachodniej ścieki odpowiadają parametrom określonym w pozwoleniach wodnoprawnych.

Od 1998 roku na terenie m. Pomorze funkcjonuje również 7 oczyszczalni przyzagrodowych wybudowanych w ramach programu pilotażowego Instytutu Budownictwa i Mechanizacji Rolnictwa.

Pozostała ilość ścieków gromadzona jest w zbiornikach bezodpływowych różnej konstrukcji i szczelności i w większości wywożona jest do punktu zbiorczego oczyszczalni ścieków w Ciechanowie.

Nie można wykluczyć, że występuje odprowadzanie ścieków z osadników bezodpływowych za pomocą przykanalików i nieszczelności do gruntu, rowów melioracyjnych i przydrożnych.

Przyjmując za „Wariantową koncepcją odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków z terenu Gminy Opinogóra Górna” wykonaną w 2003 roku przez EKOSAN Sp. z o.o. docelową perspektywną ilość ścieków 743 m³/dobę - należy uznać, że jest to wielkość, którą przy utrzymującej się tendencji wzrostu poboru wody o około 13 % w skali roku gmina może osiągnąć w przeciągu najbliższych 5 lat. Taka prognoza jest bardzo prawdopodobna i dlatego niezwykle ważne jest jak najszybsze wykonanie kanalizacji do wykorzystania wolnych istniejących przepustowości pracujących oczyszczalni ścieków oraz przystąpienie do budowy nowych systemów oczyszczalni i kanalizacji.

2. Gleby

Gmina Opinogóra jest gminą rolniczą. Wg. podziału na regiony glebowo-rolnicze teren gminy leży w granicach regionu Opinogórskiego obejmującego część Wysoczyzny Ciechanowskiej i niewielką część wschodnią Wzniesień Mławskich. Region ten charakteryzuje się rzeźbą płaskorówninną, poza niewielkim fragmentem rzeźby pagórkowatej w jego północno-zachodniej części.

W strukturze użytkowania dominują grunty orne, użytki zielone zajmują niespełna 10 %, a lasy tylko 8 % powierzchni regionu. Jest to region o najniższej lesistości i niewielkim udziale trwałych użytków zielonych. Ta struktura jest w pełni odzwierciedlona w gminie Opinogóra, gdzie lasy zajmują powierzchnię tylko 3,8 %, również niewielki jest udział użytków zielonych w powierzchni gruntów rolnych.

Warunki glebowe i przyrodnicze występujące w regionie Opinogórskim (w znacznej części gleby brunatne właściwe i wylugowane oraz ziemie czarne) są

najlepsze w odniesieniu do innych regionów glebowo-rolniczych. Gmina Opinogóra, tak jak cały region posiada warunki do uprawy pszenicy, buraka cukrowego i innych roślin o wysokich wymaganiach glebowych.

Bonitacja gruntów :

Klasa bonitacyjna	Grunty orne (%)	Użytki zielone (%)
II	6,6	2,3
III a	47,5	33,4
III b	26,03	-
IV a	11,3	56,5
IV b	5,2	-
V	3,3	7,3
VI	0,1	0,5
VIZ	0,0	0,0
Razem:	83,3	5,7

Ogółem użytki rolne na terenie gminy Opinogóra stanowią 89,0 % powierzchni gminy.

Gleby chronione występują dużymi kompleksami na terenie całej gminy, miejscami wydzielone są wśród nich niewielkie kompleksy gruntów niższych klas bonitacyjnych.

Na podstawie „Warunków przyrodniczych produkcji rolnej woj. Ciechanowskiego” opracowanej przez IUNG Puławy w 1990 r. na terenie gminy Opinogóra gleby scharakteryzowano jak poniżej:

- odczyn gleb kształtuje się następująco:

pH do 5,5 31 % gleb (średnia w woj. 58 %)

5,6 - 6,5 pH 43 % gleb (26 %)

powyżej 6,5 pH 26 % gleb (16 %)

- określa się, że konieczne jest wapnowanie na powierzchni 13 % gruntów, wskazane na 40 % powierzchni, a ograniczone na 47 % powierzchni gruntów.
- zasobność gleb w poszczególne makroelementy przedstawia się następująco:

Zasobność	Fosfor	Potas	Magnez
Niska	24	36	5
Średnia	37	34	26
Wysoka	39	30	69

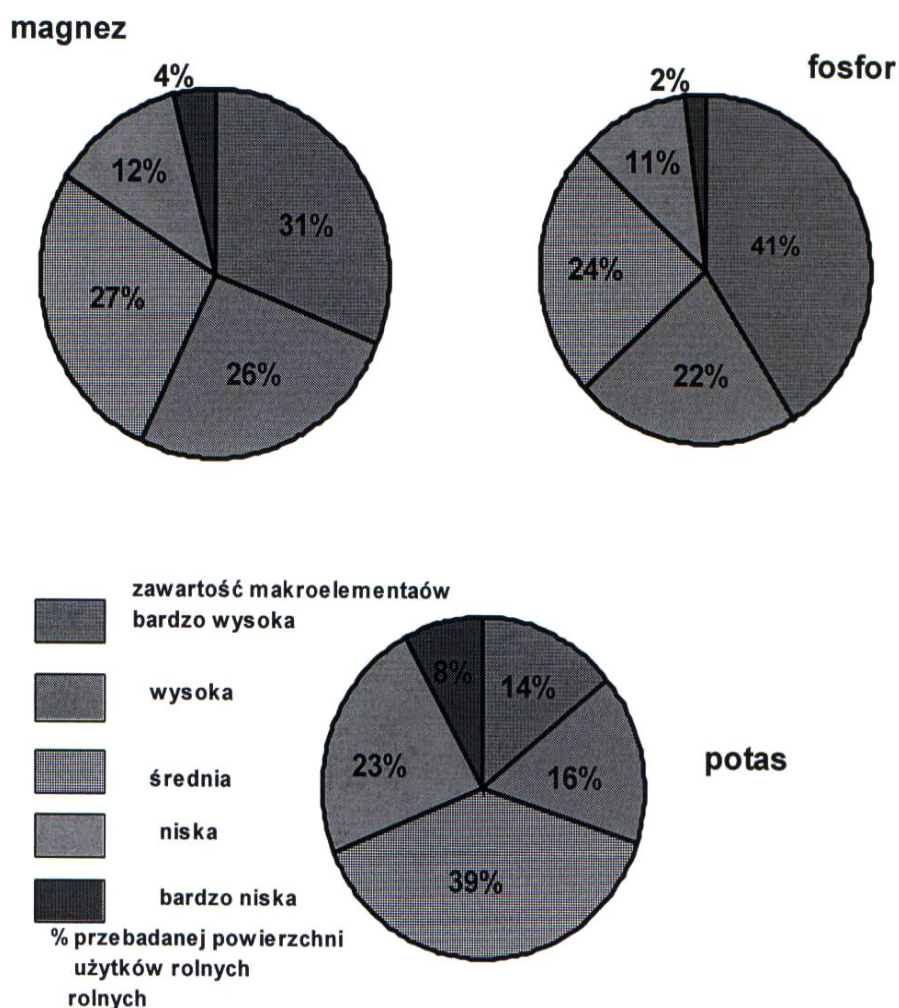
W 2003 roku Gmina Opinogóra zlecała badania gleb na swoim terenie. W lipcu 2003 r. Stacja Chemiczno-Rolnicza w Wesolej objęła badaniami grunty w 13 miejscowościach u 61 rolników pobierając do badań 610 prób z 1.347 ha i dokonując badań pod kątem wapnowania i zasobności gleb.

Z badań wynika, że w większości, tj. na 30 % przebadanych gruntów nie zachodzi potrzeba ich wapnowania, przy czym konieczne jest wapnowanie na

powierzchni 26 % przebadanych użytków, potrzebne – 13 %, wskazane – 14 %, a ograniczone na 17 % przebadanej powierzchni.

Jeżeli chodzi natomiast o zawartość makroelementów, tj. fosforu, potasu i magnezu ich procentową zawartość na obszarze przebadanych gruntów zobrazowano na poniższym wykresie:

Zasobność gleb w makroelementy w 2003 roku w gminie Opinogóra Górna

Jak wynika z porównania badań przeprowadzonych w ubiegłym roku do zawartych w materiale IUNG Puławy sprzed kilkunastu lat większa część gleba wymaga wapnowania, co wskazuje na systematyczne ich zakwaszanie. Jeżeli chodzi natomiast o zawartość makroelementów to ich zawartość w glebach jest porównywalna, przy czym jedne wyniki odnoszą się do skali pięciostopniowej, drugie do trzystopniowej.

3. Walory przyrodnicze

Teren gminy Opinogóra Górna został częściowo włączony w system obszarów chronionego krajobrazu. Północno-zachodnia część gminy należy do Krośnicko Kosmowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu zajmującego łącznie 19.547,7 ha.

Jest to obszar położony od granicy gminy wzdłuż drogi Ciechanów – Dzbonie – Łaguny, od miejscowości Łaguny skręca na północ ponownie do granicy gminy. Obszar chronionego krajobrazu został ustanowiony rozporządzeniem Wojewody Mazowieckiego z dnia 24 lipca 2002 r. w sprawie wprowadzenia obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Nr 203, poz. 4939).

O włączeniu tego terenu do obszaru chronionego zdecydowały szczególne walory przyrodniczo – krajobrazowe, tj. pasmo niewysokich pagórków stanowiących część krawędzi opinogórskiej.

Krawędź opinogórska rozciąga się w kierunku północ - północny- zachód, osiągając wysokość 140 m npm w pobliżu Opinogóry, a dochodzi do 170 m npm w części północnej gminy. Krawędź budują szare gliny ilaste powstałe u czoła lądolodu u schyłku stadiału północno-mazowieckiego.

Ze względu na szczególne walory obszarów chronionego krajobrazu cytowanym wyżej rozporządzeniem wprowadzono następujące zakazy:

1. lokalizowania nowych obiektów zaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów o ochronie środowiska,
2. lokalizacji budownictwa lotniskowego poza miejscami wyznaczonymi w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,
3. utrzymywania otwartych rowów i zbiorników ściekowych,
4. dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody i zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz gospodarki rybackiej,
5. likwidowania małych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych,
6. wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych,
7. lokalizowania ośrodków chowu, hodowli – posługujących się metodą bezściółkową,

8. organizowania rajdów motorowych i samochodowych oraz pokazów lotów akrobacyjnych,
9. likwidowania zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nawodnych,
10. umyślnego zabijania dziko żyjących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych, tarlisk i złożonej ikry, ptasich gniazd oraz wybierania jaj,
11. wypalania roślinności i pozostałości roślinnych,
12. wydobywania skał, minerałów, torfu oraz niszczenia gleby,
13. wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem obiektów związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym.

Na terenie gminy znajdują się cztery pomniki przyrody ujęte w tabeli poniżej:

L.p.	Numer w rejestrze WKP	Rodzaj obiektu pomnikowego	Gatunki drzew w pomniku	Obwód drzew / głazów	Ilość drzew/ głazów	Data uznania	Zarządzający / właściciel terenu z pomnikiem
1.	67/128/78	Drzewo	Dąb szypułkowy	Ob.316cm Wys.25m	1	1978	Wieś:Łaguny Teren prywatny
2.	156/217/82	Głaz narzutowy		Ob.780cm Wys.1,90m	1	1982	Wieś:Wólka Łanięcka Teren prywatny
3.	159/220/82	Grupa drzew	Jesion wyniosły	Ob.306 i 326cm Wys.30m	2	1982	Wieś:Opinogóra Teren parku przy Muzeum Romantyzmu
4.	159/220/82	Grupa drzew	Dąb szypułkowy	Ob.270 i 350cm Wys.20m	2	1982	j.w.

Ochroną konserwatorską objęto parki podworskie w miejscowościach: Kobylin, Pałuki, Przedwojewo, Rębowo i Opinogóra.

W większości parki te zostały założone w XIX i na początku XX wieku. Reprezentują głównie, poza parkiem w Opinogórze, styl krajobrazowy, w którym kompozycja przestrzenna jest oparta na naturalnej przyrodzie. W części parków zachowała się związana z nimi architektura dworców i pałaców.

Przykładem takim jest park w Opinogórze o powierzchni 22 ha utworzony w XIX wieku. Założenia parkowe zostały stworzone przez Franciszka Szaniora. Jest to park krajobrazowy typu angielskiego. Został on wpisany do rejestru zabytków w 1976 roku. Drzewostan parku jest bogaty. Rośnie tu ponad 1000 starych drzew.

Zadrzewienia parkowe na terenie gminy tworzą przede wszystkim rodzime gatunki drzew i krzewów. Najliczniej reprezentowane są: grab pospolity, lipa drobnolistna, jesion wyniosły, klon pospolity, kasztanowiec biały, świerk pospolity, jawor, dąb i modrzew.

Stan zachowania poszczególnych parków jest różny. Ocenia się, że ubytki powierzchni parkowej w niektórych obiektach osiągnęły połowę pierwotnego stanu. Wiąże się to z jednej strony z naturalnym procesem starzenia się i obumierania drzew, a z drugiej strony z negatywnymi skutkami działalności człowieka (bezmyślne niszczenie drzew, zanieczyszczenie gleby, obniżenie poziomu wody gruntowej itp.). Ubytków powierzchni nie rekompensują nowe założenia parkowe.

4. Lasy

Teren gminy Opinogóra charakteryzuje się bardzo niskim wskaźnikiem lesistości wynoszącym zaledwie 3,8 %, przy średniej wartości 15,8 % w skali powiatu ciechanowskiego.

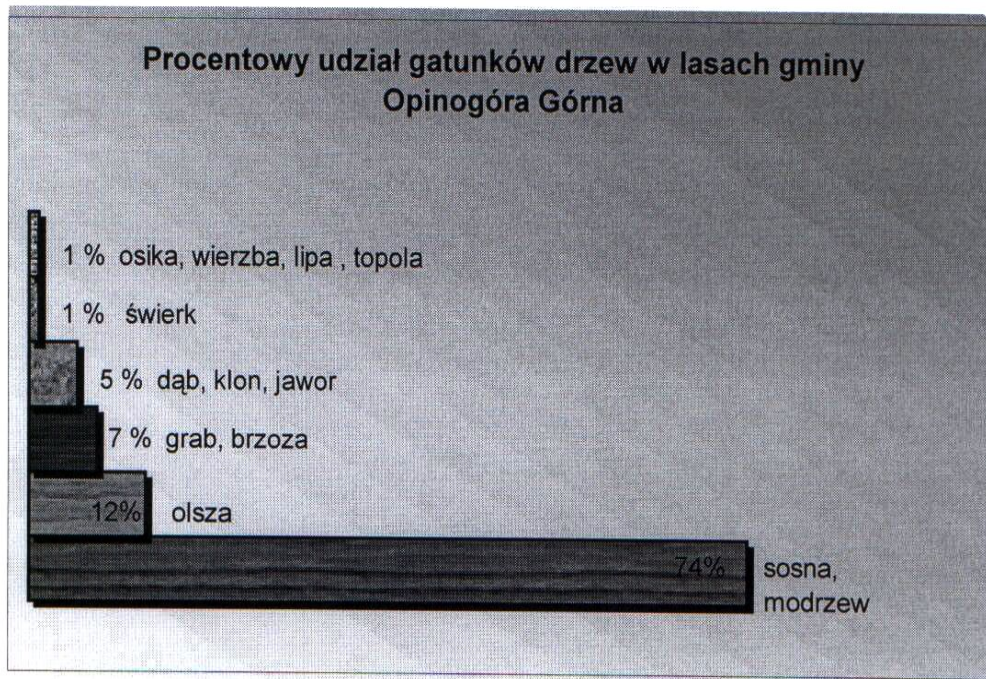
Kompleksy leśne będące pod zarządem Lasów Państwowych Nadleśnictwa Ciechanów mają powierzchnię około 370 ha zajmując niewielkie obszary rozrzucone w kilku zespołach, tj. Wierzbowo, Kołaczków, Opinogóra i Kamienice-Ślesice.

Jeżeli chodzi o lasy i grunty leśne w gospodarstwach indywidualnych to na terenie gminy jest ich 107 ha w bardzo rozproszonych kompleksach.

Skład gatunkowy drzewostanu w lasach na terenie gminy, tak jak powiatu ciechanowskiego, charakteryzuje przewaga gatunków iglastych, głównie sosny. Procentowy udział poszczególnych gatunków drzew w lasach przedstawia się następująco:

- sosna, modrzew 74 %,
- olsza 12 %,
- grab, brzoza 7 %,

- dąb, klon, jawor 5 %,
- świerk 1 %,
- osika, wierzba, } 1 %.
- lipa, topola }

W związku z tym, że na terenie gminy występują bardzo dobre gleby o wysokiej bonitacji niewiele jest gruntów, które mogłyby być zalesiane, toteż rolnicy z terenu gminy nie mają podstaw do zalesiania gruntów w trybie ustawy o zalesianiu gruntów rolnych. W 2003 roku z tzw. Funduszu Leśnego WFOŚiGW zalesiono tylko 0,20 ha gruntów V klasy.

5. Surowce mineralne

Na terenie gminy Opinogóra Górna nie występują udokumentowane złoża surowców mineralnych. Gmina posiada charakter typowo rolniczy z przewagą gleb wysokich klas bonitacyjnych, co nie daje możliwości podjęcia eksploatacji surowców mineralnych.

Część gminy objęta jest systemem obszarów chronionych, co wyklucza również eksploatację. Przed laty wykonane były dwa punkty eksploatacji odśnieżeń kopalin (piasku różnoziarnistego z domieszkami) w m. Kołaki – Kwasy. Złoże stanowiące wzgórze morenowe nie było rozpoznane i udokumentowane, a jego eksploatacja została zaniechana. Obecnie nie ma możliwości jego rozpoznania i

udokumentowania, gdyż znajduje się ono w granicach obszaru chronionego krajobrazu.

W gminie prowadzone były prace poszukiwawcze za surowcami ilastymi ceramiki budowlanej i pozytywnymi wynikami w okolicy Kołaczkowa. Prac nie zakończono udokumentowaniem, gdyż z uwagi na ochronę gleb eksploatacja nie jest możliwa.

Natomiast istnieją szanse odkrycia i udokumentowania wód pitnych, z wykorzystaniem do celów energetycznych dla uzysku energii w utworach oligoceńskich i płytko występujących utworach kredowych. Temperatury tych wód mogą być w granicach 10 – 15 °C.

W utworach dolnokredowych zachodzą możliwości odkrycia i udokumentowania zasobów wód geotermalnych o temperaturze około 30 °C. Niżej w utworach dolno-malmskich mogą występować wody geotermalne o temperaturze 35 – 40 °C. Istnieją także szanse odkrycia zbiorników geotermalnych w utworach triasowych, a szczególnie w węglanowych utworach środkowego triasu i piaszczystych dolnego triasu. Wody tu występujące mogą mieć temperaturę rzędu 40 – 50 °C.

6. Powietrze atmosferyczne

Poziom substancji w otaczającym powietrzu można ocenić w oparciu o wyniki badań uzyskiwanych na stacjach pomiarowych. Teren gminy Opinogóra jest terenem typowo rolniczym, na którym nie znajdują się większe zakłady, które mogłyby mieć znaczący wpływ na zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego, stąd też nie prowadzono tu żadnych badań.

Podstawą prawną służącą ocenie stanu powietrza są:

- rozporządzenie MŚ z dnia 6.06.2002 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu oraz marginesów tolerancji (Dz. U. Nr 87, poz. 796)
- rozporządzenie MŚ z dnia 6.06.2002 r. w sprawie oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 87, poz. 798).

Na terenie gminy Opinogóra substancje zanieczyszczające powietrze pochodzą głównie z procesów energetycznego spalania paliw w gospodarstwach

domowych oraz niewielkich zakładach usługowo-produkcyjnych, obiektach użyteczności publicznej, a także z komunikacji, która wraz ze wzrostem natężenia ruchu staje się coraz bardziej znacząca.

Zgodnie z art. 89 ustawy Prawo ochrony środowiska Wojewoda dokonał oceny poziomu substancji w powietrzu w strefach obejmujących teren powiatu za rok 2002.

W powiecie ciechanowskim, w którym znajduje się gmina Opinogóra stwierdzono:

- **klasę B** ze względu na ochroną zdrowia ludzi,
- **klasę A** ze względu na ochronę roślin.

Klasę określano na podstawie wyników badań i modelowania matematycznego stężeń następujących substancji:

- SO₂, NO₂, benzenu, ołowiu, CO, ozonu i pyłu PM10 - ze względu na ochroną zdrowia ludzi; stwierdzono klasę A we wszystkich przypadkach poza pyłem PM10, który był w klasie B,
- SO₂, NO_x, ozon - ze względu na ochronę roślin i stwierdzono klasę A .

Zaliczenie strefy do klasy B, tj. do obszaru, gdzie notowane są stężenia powyżej wartości dopuszczalnej, ale nie przekraczające wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji, pociąga za sobą konieczność określenia przez wojewodę obszarów przekroczeń. Nie ma natomiast potrzeby opracowywania programów ochrony powietrza POP, co musi być wykonane przy zaliczeniu strefy do klasy C.

Jak wspomniano wyżej na terenie gminy Opinogóra nie ma większych zakładów przemysłowych, produkcyjnych. W związku z tym żadna instalacja nie posiada pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza. Zgodnie z art. 220 ustawy – Prawo ochrony środowiska na wprowadzenie gazów lub pyłów do powietrza wymagane jest pozwolenie, z wyłączeniem określonych instalacji, których eksploatacja nie wymaga posiadania pozwolenia. Zgodnie z art. 152 PoS instalacje te podlegają zgłoszeniu organowi ochrony środowiska. Z terenu gminy Opinogóra prowadzący instalacje nie dokonali zgłoszeń organowi ochrony środowiska w tym zakresie, pomimo tego, że pewne instalacje wymagają dokonania tego obowiązku, np. kotłownie obiektów użyteczności publicznej, kotłownie technologiczne.

7. Hałas

Przy ocenie poziomu hałasu należy uwzględnić rozporządzenie Ministra Środowiska z 9.01.2002 r. w sprawie wartości progowych poziomów hałasu:

- tereny zabudowy związanej z przebywaniem młodzieży, szpitale :
dzień - 65 dB, noc - 60 dB
- tereny zabudowy mieszkaniowej:
dzień - 75 dB, noc - 67 dB.

oraz rozporządzenie MOŚ, ZNiL z dnia 13.05.1998 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku:

- tereny zabudowy związanej z przebywaniem młodzieży, szpitale zabudowa jednorodzinna:
dzień – 55 dB, noc – 45 dB
- tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego, zabudowa jednorodzinna z usługami rzemieślniczymi
dzień – 60 dB, noc – 50 dB

Na terenie gminy Opinogóra, tak jak większości gmin, nie prowadzi się pomiarów hałasu. Nie występują tu zakłady, które mogłyby powodować nadmierną emisję hałasu do środowiska.

Hałas komunikacyjny również nie stwarza szczególnych problemów, chociaż niektóre miejscowości położone są wzdłuż dróg. I tak droga krajowa przebiega przez Pomorze, droga wojewódzka przecina miejscowość Dzbonie. Drogi powiatowe przecinają większą ilość miejscowości, chociażby gminną Opinogórę, lecz tu natężenie ruchu jest zdecydowanie mniejsze niż na drogach krajowych czy wojewódzkich.

Reasumując hałas na terenie gminy Opinogóra nie stanowi większego problemu i w głównej mierze emisja hałasu pochodzi od pojazdów. Eliminacja hałasu jest możliwa poprzez użytkowanie coraz lepszych pojazdów, przy ciągle wzrastającej ich ilości na drogach.

Istotną sprawą w ograniczaniu hałasu na drogach jest utrzymywanie ich nawierzchni w dobrym stanie technicznym.

8. Gospodarka odpadami

Jednym z czynników posiadających wpływ na stan środowiska są odpady.

Sposób postępowania z odpadami reguluje lokalne prawo uchwalone w 1997 roku przez Radę Gminy w postaci zasad utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Opinogóra. Zebrane dane i przeprowadzone szacunki określiły, że na terenie gminy wytwarzanych jest łącznie ok. 1450 ton odpadów, wśród których dominują odpady komunalne.

Urząd Gminy nie prowadzi gospodarki odpadami samodzielnie, ani przy pomocy gminnych jednostek organizacyjnych. Gmina posiada składowisko odpadów w Rembówku, które jednak nie spełnia obowiązujących w tym zakresie wymogów. Obowiązujące zasady zezwalają mieszkańcom gminy na indywidualny wywóz odpadów na składowisko gminne, gdzie nie prowadzona jest ich ewidencja. Wydane jest zezwolenie na prowadzenie zbierania i transportu odpadów na terenie gminy przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Spółka z o. o. w Ciechanowie.

W wyniku takiej sytuacji zorganizowanym odbiorem, transportem i unieszkodliwianiem odpadów zgodnym z wymaganiami prawnymi objętych jest niespełna 10% posesji i większość podmiotów gospodarczych. W sposób bezpieczny dla środowiska zagospodarowywanych jest tylko 30% wytworzonych odpadów. Pozostała ich ilość jest bądź niewłaściwie unieszkodliwiana przez składowanie, bądź trafia w sposób niekontrolowany do środowiska, zanieczyszczając powierzchnię ziemi. W fazie początkowej inicjatywy Gminy jest selektywna zbiórka odpadów celem gospodarczego ich wykorzystania.

Prognozuje się, że do 2011 roku ilość wytwarzanych odpadów w gminie wzrośnie do blisko 1600 ton.

IV. CELE POLITYKI EKOLOGICZNEJ PAŃSTWA

II Polityka ekologiczna Państwa przyjęta przez Radę Ministrów w czerwcu 2000 roku, a następnie przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w sierpniu 2001 r. określa cele polityki, które winny być osiągnięte najpóźniej do 2010 roku.

Osiągnięcie zakładanych celów polityki ma nastąpić poprzez uzyskanie określonych limitów krajowych, związanych z racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych i poprawą stanu środowiska, a mianowicie:

- zmniejszenie wodochłonności produkcji o 50 % w stosunku do 1990 r. (w przeliczeniu na PKB i wartość sprzedaną w przemyśle),
- ograniczenie materiałochłonności produkcji o 50 % w stosunku do 1990 r. w taki sposób, aby uzyskać co najmniej średnie wielkości dla państw OECD (w przeliczeniu na jednostkę produkcji, wartość produkcji lub PKB),
- ograniczenie zużycia energii o 50 % w stosunku do 1990 r. i o 25 % w stosunku do 2000 r. (w przeliczeniu na jednostkę produkcji, wartość produkcji lub PKB),
- dwukrotne zwiększenie udziału odzyskiwanych i ponownie wykorzystywanych w procesach produkcyjnych odpadów przemysłowych w porównaniu ze stanem z 1990 r.,
- odzyskanie i powtórne wykorzystanie co najmniej 50 % papieru i szkła z odpadów komunalnych,
- pełna (100 %) likwidacja zrzutów ścieków nieoczyszczonych z miast i zakładów przemysłowych,
- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód powierzchniowych, w stosunku do stanu z 1990 r., z przemysłu o 50 %, z gospodarki komunalnej (na terenie miast i osiedli wiejskich) o 30 % i ze spływu powierzchniowego o 30 %,
- ograniczenie emisji pyłów o 75 %, dwutlenku siarki o 56 %, tlenków azotu o 31 %, niemetanowych lotnych związków organicznych o 4 % i amoniaku o 8 % w stosunku do stanu w 1990 r.,
- do końca 2005 r. wycofanie z użytkowania etyliny i przejście wyłącznie na stosowanie benzyny bezołowiowej.

Limity krajowe z II Polityki ekologicznej państwa nie zostały skorygowane przy sporządzeniu „Polityki ekologicznej państwa na lata 2003 – 2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 – 2010”.

Osiągnięcie celów polityki ekologicznej państwa będzie możliwe tylko w przypadku odpowiedniego odzwierciedlenia wyżej wymienionych limitów w programach ochrony środowiska niższego rzędu, tj. wojewódzkich, powiatowych i gminnych.

V. CELE WOJEWÓDZKIEJ I POWIATOWEJ POLITYKI EKOLOGICZNEJ

W „Programie ochrony środowiska województwa mazowieckiego” osiągnięcie limitów wynikających z Polityki ekologicznej państwa określono poprzez realizację celów szczegółowych i działań niezbędnych do wykonania dla ich realizacji.

Cel główny : zmniejszenie zanieczyszczeń środowiska.

Realizacji tego celu mają służyć cele szczegółowe, zapisane jak poniżej:

- poprawa jakości wód;
- uporządkowanie gospodarki odpadami,
- zapewnienie wysokiej jakości powietrza atmosferycznego,
- ograniczenie uciążliwości hałasu

Cel główny: racjonalizacja gospodarki wodnej

Cele szczegółowe

- zmniejszenie deficytu wód powierzchniowych,
- zmniejszenie poboru wód podziemnych dla celów gospodarczych, produkcji i usług,
- ograniczenie wodochłonności,
- poprawa standardów zaopatrzenia w wodę.

Cel główny: zwiększenie lesistości i ochrona lasów

Cele szczegółowe:

- osiągnięcie wskaźnika lesistości Mazowsza do 25%,

- zmiana struktury własnościowej lasów,
- racjonalizacja gospodarki leśnej,
- rozwój funkcji ochronnych i buforowych lasu.

Cel główny: **poprawa stanu bezpieczeństwa ekologicznego**

Cele szczegółowe

- ochrona przeciwpowodziowa,
- ochrona przeciwpożarowa,
- zmniejszenie ryzyka awarii związanych z wykorzystaniem lub transportem substancji niebezpiecznych.

Cel główny: **podnoszenie poziomu wiedzy ekologicznej**

Cele szczegółowe:

- kształtowanie postaw i zachowań zgodnych z zasadami ekorozwoju:
- wiedza ekologiczna jako ważny czynnik w procesie zarządzania:
- tworzenie ekologicznych podstaw kształtowania tożsamości regionalnej i lokalnej.

Cel główny: **rozwój proekologicznych form działalności gospodarczej**

Cele szczegółowe:

- wzrost ilości podmiotów gospodarczych posiadających certyfikaty jakości,
- rozwój proekologicznych form produkcji rolnej,
- wzrost wykorzystania energii odnawialnej,
- zwiększenie udziału transportu szynowego w przewozach osób i towarów,
- zmniejszenie materiałochłonności i energochłonności produkcji.

Cel główny: **utworzenie spójnego systemu obszarów chronionych**

Cele szczegółowe:

- zwiększenie obszarów objętych ochroną prawną do 35% powierzchni województwa, ze szczególnym uwzględnieniem dolin rzecznych, kompleksów leśnych, a także obszaru funkcjonalnego „Zielone Płuca Polski”

- określenie do roku 2006 zasad gospodarowania na wszystkich obszarach chronionych oraz sporządzenia planów ochrony dla tych obszarów,
- utrzymanie i wzmocnienie ciągłości powiązań przyrodniczych w ramach korytarzy ekologicznych krajowych, regionalnych i lokalnych,
- partnerstwo samorządowe i partycypacja społeczna w działaniach na rzecz tworzenia obszarów chronionych,
- włączenie obszarów cennych przyrodniczo do europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000.

Cele polityki ekologicznej w województwie mazowieckim znalazły odzwierciedlenie w Powiatowym programie ochrony środowiska dla powiatu ciechanowskiego, przy uwzględnieniu specyfiki i potrzeb powiatu.

W programie powiatowym skonkretyzowano następujące cele:

- W zakresie utrzymania i ochrony wód podziemnych:
 - kontynuacja prac związanych z ustanawianiem stref ochrony pośredniej dla źródeł i ujęć wody,
 - nadrobienie zaległości związanych z budową sieci kanalizacji w stosunku do infrastruktury wodociągowej,
 - zintensyfikowanie systemu kontroli nieczynnych studni oraz ich likwidacja zgodnie z obowiązującymi przepisami,
 - objęcie monitoringiem wszystkich źródeł zanieczyszczenia mogących mieć wpływ na jakość wód podziemnych.
- W zakresie utrzymania i ochrony wód powierzchniowych :
 - rozbudowa i modernizacja istniejących oczyszczalni ścieków komunalnych i przemysłowych, które nie oczyszczają ścieków w wymaganym stopniu,
 - rozbudowa systemów kanalizacji,
 - budowa grupowych oczyszczalni miejskich,
 - zabezpieczenie terenów narażonych na zanieczyszczenia (np. parkingów) w postaci powierzchni szczelnych z odprowadzeniem podczyszczonych ścieków deszczowych,
 - uporządkowanie gospodarki ściekami deszczowymi.

- W zakresie gospodarki wodnej:
 - poprawa jakości wody pitnej,
 - modernizacja systemu melioracji wodnych,
 - odtwarzanie zbiorników małej retencji,
 - przywracanie naturalnego charakteru ciekom (renaturalizacja cieków).
- W zakresie ochrony powietrza:
 - kontynuacja procesu ograniczenia emisji zanieczyszczeń z istniejących miejskich i zakładowych kotłowni (głównie węglowych), poprzez zmianę technologii bądź budowę instalacji zabezpieczającej środowisko przed zanieczyszczeniem, tj. instalowanie nowoczesnych urządzeń do redukcji zanieczyszczeń, a także zwiększenie udziału paliw ekologicznych w zakładach energetycznych (Polskie Prawo Energetyczne nakłada na zakłady energetyczne obowiązek udziału w bilansie energii ze źródeł odnawialnych wzrastający od 2,65% w roku 2003 do 7,5 % w roku 2010),
 - wprowadzenie rozwiązań ograniczających emisję zanieczyszczeń gazowych w dużych jednostkach energetycznych, np. przez budowę instalacji odazotowania spalin, montaż palników niskoemisyjnych lub kotłów fluidalnych,
 - ograniczenie emisji zanieczyszczeń technologicznych (ze źródeł innych niż energetyczne), przez wprowadzenie zmian w technologii produkcji,
 - ograniczenie emisji substancji odorotwórczych, pomimo że ich emisja jest nienormowana, ale bardzo często wyjątkowo dokuczliwa, szczególnie na terenach wiejskich,
 - wyeliminowanie w lokalnych kotłowniach źródeł opalanych paliwem stałym i zastąpienie ich kotłami opalnymi gazem lub olejem niskosiarkowym, wykorzystanie energii niekonwencjonalnych (siłownie wiatrowe, pompy ciepłe, mała hydroenergetyka, odnawialne surowce energetyczne, skojarzone źródła energii),
 - wykorzystanie mocy nominalnych istniejących ciepłowni przez rozbudowę sieci ciepłych przesyłowych i podłączenie maksymalnej liczby obiektów,
 - ograniczenie emisji zanieczyszczeń pochodzących ze środków transportu przez wprowadzenie nowych systemów komunikacyjnych, szczególnie na terenie miast, przez które przebiegają trasy tranzytowe,
 - stopniowe eliminowanie przestarzałych technicznie pojazdów,

- organizacja systemu monitoringu zanieczyszczeń do powietrza na terenie miast, wokół uciążliwych zakładów, co zdecydowanie ułatwi właściwe zarządzanie środowiskiem,
- nałożenie obowiązku prowadzenia pomiarów emisji do powietrza z instalacji (lub urządzeń), oraz częstotliwość prowadzenia tych pomiarów i ich ewidencjonowanie.
- W zakresie ochrony przed hałasem:
 - kontynuowanie działań związanych z ograniczeniem hałasu w zakładach przemysłowych, aby wyeliminować negatywne oddziaływanie akustyczne, zwłaszcza na znajdującą się w sąsiedztwie zabudowę mieszkaniową,
 - opracowanie kompleksowych rozwiązań eliminujących nadmierny hałas komunikacyjny w miastach,
 - przyjęcie zasady lokalizacji zakładów uciążliwych wyłącznie na terenach przeznaczonych pod przemysł lub usługi (poprzez właściwe ustalenia w planach zagospodarowania przestrzennego),
 - prowadzenie, zwłaszcza na terenie miast, monitoringu hałasu (Ustawa o Inspekcji Środowiska z dnia 20 lipca 1991 r., Dz. U. Nr 112, poz. 982)
 - nałożenie obowiązku prowadzenia okresowych pomiarów hałasu z instalacji, które uzyskały pozwolenie na emitowanie hałasu do środowiska .
- W zakresie gospodarki odpadami:
 - konsekwentne realizowanie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,
 - egzekwowanie od właścicieli nieruchomości obowiązku racjonalnego usuwania odpadów dzięki czemu powinien być likwidowany problem dzikich wysypisk oraz spalania odpadów na powierzchni ziemi,
 - stworzenie przez gminy odpowiednich warunków do usuwania padłych zwierząt,
 - wdrożenie planu gospodarki odpadami dla powiatu ciechanowskiego,
 - rozwiązanie problemu utylizacji osadów ściekowych,
 - wprowadzenie systemu zbiórki i utylizacji opakowań po środkach ochrony roślin,
 - rozwiązanie problemu prawidłowej utylizacji wraków samochodowych, łącznie z procesem demontażu,
 - uporządkowanie gospodarki odpadami medycznymi.

- W zakresie ochrony zasobów geologicznych:
 - prowadzenie stałego nadzoru nad legalną eksploatacją złóż kopalin,
 - przyjęcie głównych kierunków rekultywacji : leśnej, rolniczej i wodnej.
- W zakresie ochrony przyrody:
 - właściwe utrzymanie i zagospodarowanie lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa,
 - objęcie szczególną ochroną gruntów leśnych,
 - kontynuacja realizacji programu zalesiania oraz zapewnienie odpowiednich środków na dotacje do zalesień.

W „Programie ochrony środowiska dla powiatu ciechanowskiego” wyszczególniono kilka ważnych problemów ekologicznych do rozwiązania:

- niedostateczny stopień wyposażenia terenów wiejskich w sieć kanalizacji sanitarnej,
- nie w pełni rozwiązany problem unieszkodliwiania odpadów,
- brak rozwiązań w zakresie uciążliwości komunikacyjnej,
- zagospodarowanie gruntów nie nadających się do rolniczego użytkowania,
- działania ochronne w zlewni rzeki Wkry.

Założone programy strategiczne w powiecie ciechanowskim na lata 2004 – 2008:

1. Dalsze zmniejszanie zanieczyszczenia środowiska

Stan środowiska w powiecie ciechanowskim jest lepszy niż w innych , chociaż i tu występują pewne problemy ekologiczne. Zakłada się, że będzie następował wzrost ekonomiczny powiatu, co może spowodować presję na środowisko. Zapobieganie temu, to główne zadania powiatu i gmin.

2. Usprawnienie gospodarki odpadami

Wdrożenie planu gospodarki odpadami dla powiatu ciechanowskiego będzie stanowić główne wyzwanie środowiskowe w powiecie.

Problem właściwego zagospodarowania wytworzonych na terenie powiatu odpadów był przedmiotem zainteresowania władz samorządowych już od kilku lat. Na zlecenie Zarządu Powiatu, ze środków powiatowego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, został opracowany w 2000 roku przez profesjonalną firmę kompleksowy program gospodarki odpadami dla powiatu

ciechanowskiego. Obecnie równolegle z programem ochrony środowiska przygotowywany był plan gospodarki odpadami dla powiatu ciechanowskiego.

3. Racjonalna gospodarka wodna i wykorzystanie wód podziemnych.

Gospodarka wodna winna być prowadzona w skali dorzecza. Stąd wszystkie działania w zakresie opracowania programów zarządzania wodami, wdrażania tych programów i ich monitorowania muszą być realizowane wspólnie z Regionalnym Zarządem Gospodarki Wodnej w Warszawie. Powiat będzie popierał wszelkie działania niezbędne do wypracowania integralnego podejścia do zarządzania wodami. W czerwcu 2000 roku zostało powołane Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Nadwkrzańskich. Powiat ciechanowski został jego członkiem. Organizacja ta, zrzeszająca samorządy ma na celu współdziałanie na rzecz harmonijnego rozwoju społeczno-gospodarczego w obszarze zlewni rzeki Wkry ze szczególnym uwzględnieniem działań związanych z poprawą stanu zasobów środowiska na tym terenie. Stowarzyszenie będzie reprezentantem prawnym gmin i powiatów w dążeniu do zdobywania środków na cele inwestycyjne związane z poprawą stanu środowiska z funduszy celowych (NFOŚiGW, WFOŚiGW, SAPARD, ISPA i inne). Podstawą działań będzie program inwestycyjny z harmonogramem realizacji. Ustalono zostały priorytety w działaniu. Są to:

- poprawa stanu gospodarki ściekowej na terenie gmin w zlewni Wkry,
- zagospodarowanie hydrotechniczne i agroturystyczne zlewni Wkry.

4. Informacja środowiskowa i edukacja ekologiczna społeczeństwa.

Aby realizować zasadę zrównoważonego rozwoju, niezbędne jest zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa. Powiat, we współpracy z Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska i gminami dostarczać będzie informacje dotyczące podstawowych problemów ekologicznych.

Wyżej wymienione założone programy strategiczne na lata 2004 - 2008 zostały przyjęte Uchwałą Nr II/38/315/03 Rady Powiatu Ciechanowskiego z dnia 22.12.2003 r. w sprawie: uchwalenia Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Ciechanowskiego wraz ze stanowiącym jego część Powiatowym Planem Gospodarki Odpadami.

Programy strategiczne sformułowano w taki sposób, że wszystkie mogą być przeniesione i przyjęte w Gminnym Programie Ochrony Środowiska i Gminnym Planie Gospodarki Odpadami dla Gminy Opinogóra Górna.

VI. CELE GMINNEJ POLITYKI EKOLOGICZNEJ

Polityka ekologiczna gminy, którą należy prowadzić w celu zachowania i poprawy stanu środowiska wynika z celów określonych w programach ochrony środowiska wyższego rzędu, w tym przede wszystkim programu dla powiatu ciechanowskiego oraz z potrzeb gminy.

W Programie ochrony środowiska dla powiatu ciechanowskiego założono na lata 2004 – 2008 cztery programy strategiczne, a mianowicie:

1. Dalsze zmniejszanie zanieczyszczenia środowiska
2. Usprawnienie gospodarki odpadami
3. Racjonalną gospodarkę wodną i wykorzystanie wód podziemnych.
4. Informację środowiskową i edukację ekologiczną społeczeństwa.

Jak wynika z przedstawionego stanu środowiska w gminie Opinogóra do najważniejszych problemów jakie stają przed władzami Gminy należy racjonalna gospodarka i ochrona wód podziemnych oraz poprawa zasobów wód powierzchniowych w zakresie ich ilości i jakości.

Wykorzystanie racjonalne wód podziemnych to przede wszystkim zapewnienie przyszłym pokoleniom zasobów o dobrej jakości. Pogarszający się stan czystości wód gruntowych, a także wód poziomu użytkowego jest wynikiem nieprawidłowej gospodarki ściekowej i odpadowej zwłaszcza w strefach pośredniej ochrony wód, a więc na terenach narażonych, ze względu na brak ciągłej warstwy izolującej, na przenikanie zanieczyszczeń do warstw wgłębnych.

Nieszczelne szamba, odprowadzanie ścieków do gruntu, wykorzystywanie studni kopanych, jako zbiorniki na ścieki lub odpady, składowanie obornika i kiszzonek na gruncie lub niedostosowanie płyt gnojowych i zbiorników do wielkości obsady inwentarza w gospodarstwach są przyczynami powyższego stanu. Zmiana tego stanowi wyzwanie dla władz Gminy wiążące się z ogromem działań w sferze edukacyjnej społeczeństwa, a także podjęcia zadań logistycznych, administracyjnych i inwestycyjnych.

Podobnym wyzwaniem będzie dążenie do poprawy zasobów wód powierzchniowych. Będą to działania obejmujące budowę zbiorczych sieci kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni oraz działania merytoryczno-edukacyjne w ramach programu ograniczenia dopływu azotu ze źródeł rolniczych, gdyż stan czystości wód zlewni Sony jest niezadowalający.

Kolejnym problemem w ochronie zasobów jest odbudowa retencji rzek, naturalnych zbiorników wodnych. Dla obydwu rzek Sony Zachodniej i Wschodniej charakterystyczne jest okresowe wysychanie.

Uwzględniając stan środowiska na terenie gminy Opinogóra, jej charakter, stan rozwoju, zainwestowanie oraz zakładając zrównoważony rozwój niniejszy program zakłada, że Gmina Opinogóra Górna winna przyjąć następujące cele realizacji polityki ekologicznej:

Cele krótkoterminowe na lata 2004 – 2007

1. Utrzymanie i ochrona wód podziemnych.
2. Poprawa stanu czystości gleb i wód powierzchniowych.
3. Usprawnienie gospodarki odpadami.
4. Ochrona powietrza atmosferycznego.
5. Prowadzenie edukacji ekologicznej

Cele długoterminowe na lata 2008 – 2011

1. Dalsza ochrona wód podziemnych.
2. Systematyczna poprawa stanu czystości gleb i zasobów wód powierzchniowych.
3. Usprawnienie gospodarki odpadami, aż do uzyskania zakładanych w KPGO stopni odzyskania poszczególnych rodzajów odpadów.
4. Dążenie do uwzględnienia w planach Rejonu Gazowniczego doprowadzenia gazu sieciowego do gminy.
3. Prowadzenie edukacji ekologicznej – działanie ciągłe.

VII. UWARUNKOWANIA REALIZACYJNE

Realizacja założonych celów krótkoterminowych wymaga podjęcia i wykonania konkretnych zadań i tak:

1. Utrzymanie i ochronę wód podziemnych należy zapewnić poprzez:

- prowadzenie monitoringu źródeł zanieczyszczeń w ustanowionych strefach pośredniej ochrony sanitarnej ujęć wody w Woli Wierzbowskiej, Opinogórze i Kołaczku,
- likwidację nieczynnych studni kopanych, tam gdzie zachodzi podejrzenie, że mogą one być wykorzystywane jako osadniki ścieków lub śmietniki,
- poprawę stanu zagospodarowania obiektów gospodarczych poprzez budowę płyt gnojowych i zbiorników na gnojówkę i gnojownicę.

2. W celu poprawy stanu czystości wód powierzchniowych należy:

- przebudować kanalizację sanitarną i kanalizację deszczową w Opinogórze Górnej,
- wybudować kanalizację sanitarną w miejscowościach: Zygmuntowo, Opinogóra Dolna, Pałuki, Przytoka, Kobylin, Wola Wierzbowska, Kołaki – Budzino, Wierzbowo, Władysławowo, Chrzanówek,
- wybudować oczyszczalnię i kanalizację w m. Wola Wierzbowska i Kołaczku,
- wdrożyć program ograniczania odpływu azotu ze źródeł rolniczych na teren gminy.

3. Usprawnienia gospodarki odpadami należy dokonać poprzez podjęcie działań przyjętych i opisanych w Gminnym Planie Gospodarki Odpadami zawartym w drugiej części niniejszego opracowania.

4. Ochronę powietrza atmosferycznego można zapewnić poprzez:

- zamianę istniejących kotłowni stosujących węgiel oraz budowę w nowych obiektach kotłowni na paliwa czyste ekologicznie. Działania w tym zakresie

należy prowadzić systematycznie, a zapewni to nie tylko utrzymanie istniejącego stanu powietrza atmosferycznego, ale jego systematyczną poprawę.

5. Prowadzenie edukacji ekologicznej jest celem niezbędnym dla realizacji zasady zrównoważonego rozwoju poprzez wzrost świadomości ekologicznej całego społeczeństwa.

Realizacja celów długoterminowych będzie w większości kontynuacją działań podjętych przy realizacji celów krótkoterminowych prowadzących do większej skuteczności zastosowanych rozwiązań, bądź to w zakresie redukcji zanieczyszczeń, bądź ograniczania emisji czy stosowanych zabezpieczeniach środowiska.

Jedynym celem długoterminowych nie zakładanym wcześniej jest dążenie do doprowadzenia gazu sieciowego do gminy.

VIII. HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU W LATACH 2004 –2011 I KOSZTY JEGO REAZLIACJI

Przybliżone koszty i harmonogram realizacji Programu na lata 2004-2007

Lp.	el szczegółowy	Działania	Lata realizacji	Koszty tys.zł	Źródła finansowania	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
1.	Utrzymanie i ochrona wód podziemnych	- prowadzenie monitoringu źródeł zanieczyszczenia w strefach pośredniej ochrony wód, - likwidacja nieczynnych studni kopanych, - budowa płyt gnojowych, zbiorników na gnojowicę w gospodarstwach w strefach ochrony wód.	2004 - 2005	brak danych 200,00	środki własne inwestorów, WFOŚiGW j.w.	- nadzór inwestorski nad budową obiektów
2.	Poprawa stanu czystości gleb i wód powierzchniowych	- przebudowa kanalizacji sanitarnej i deszczowej w Opinogórze Górnej	2004	150,0	Budżet Gminy, WFOŚiGW, środki UE	
		- budowa kanalizacji sanitarnej dla m. Zygmuntowo	2005 - 2006	914,49		
		- budowa kanalizacji sanitarnej w m. Opinogóra Dolna	2006 – 2007	951,94		
		- budowa oczyszczalni w m. Kołaczków	2005 - 2007	1.856,40		

		- budowa kanalizacji sanitarnej w m. Kołaczków, Pałuki, Przytoka, Kobylin	2005 - 2007	5.069,07		
		- budowa oczyszczalni w Woli Wierzbowskiej	2005 - 2007	1.650,00		
		- budowa kanalizacji w m. Wola Wierzbowska, Kołaki-Budzyno, Wierzbowo	2005 - 2007	3.640,51		
		- budowa kanalizacji sanitarnej w m. Władysławowo	2005 - 2006	1.142,40		
		- budowa kanalizacji sanitarnej w m. Chrzanówek	2006	876,06		
		- w m. Dzbonie	2006-2007			
		- wdrożenie programu ograniczenia odpływu azotu ze źródeł rolniczych w zlewni rzeki Sony	2004 – 2007	200,00 koszt obejmuje wydatki Gminy	Budżet gminy , GFOŚiGW	program koordynowany przez RZGW
3.	Usprawnienie gospodarki odpadami	- wg. planu gospodarki odpadami				
4.	Ochrona powietrza atmosferycznego	- propagowanie na terenie gminy w kotłowniach indywidualnych paliw czystych ekologicznie.	2004 - 2007	Środki własne użytkowników		

Przybliżone koszty i harmonogram realizacji Programu na lata 2008-2011

Lp.	el szczegóły	Działania	Lata realizacji	Koszty tys.zł	Źródła finansowania	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
1.	Dalsza ochrona wód podziemnych	- monitoring stanu zagospodarowania stref pośredniej ochrony wód, - modernizacja stacji uzdatniania wody i sieci wodociągowych w celu zmniejszenia strat wody.	2008 - 2011	brak danych	Budżet gminy	W miarę zachodzących potrzeb
2.	Systematyczna poprawa stanu czystości gleb i wód powierzchniowych	- budowa kanalizacji sanitarnej dla m. Kołaki Kwasy, Janowięta, Rąbież, Wilkowo, Łaguny, Goździe, Kąty	2008 - 2009	5.206,42	Budżet Gminy, WFOŚiGW,	

		- budowa kanalizacji sanitarnej w m. Długoleka, Klonowo, Pajewo, Rembowo, Wólka Łaniecka	2009 - 2011	9.400,30	Środki UE	
		- budowa kanalizacji sanitarnej w m. Chrzanowo, Elżbiecin - w m. Patory, Przedwojewo, - Kotermień	2008 – 2009 2009-2011	1.520,13		
		- rozbudowa oczyszczalni w Opinogórze wraz z kanalizacją pozostałych miejscowości zlewni Opinogóra	po roku 2011	1.850,00 9.762,03		
3.	Ochrona powietrza atmosferycznego	- uwzględnienie w Planach Rejonu Gazownictwa doprowadzenia gazu sieciowego do gminu				

IX. MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA ZADAŃ

Źródłami finansowania zadań z zakresu ochrony środowiska mogą być środki:

- funduszy celowych,
- własne podmiotów gospodarczych,
- budżetu samorządu terytorialnego,
- własne ludności i środki społeczne,
- budżetu państwa,
- sektora bankowego,
- pomocy zagranicznej (środki funduszy i programów pomocowych).

Krajowy system pozabudżetowych funduszy celowych (ekologicznych) tworzą:

- najważniejszy pod względem wielkości dysponowanych środków fundusz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, będący od 1 stycznia 1999 roku systemem wyspecjalizowanych funduszy o następującej strukturze:
 - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
 - Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
 - powiatowe fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
 - gminne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej,

W dużym stopniu proekologiczny charakter mają też: Fundusz Leśny i Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych.

Powiatowe i gminne fundusze nie mają osobowości prawnej.

Głównymi źródłami wpływów funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej są opłaty i kary. Do gminnego funduszu wpływa 20 % z tytułu opłat i kar generalnie za korzystanie ze środowiska, natomiast 50 % stanowią wpływy za składowanie odpadów i w 100 % z tytułu opłat i kar za usuwanie drzew i krzewów.

Środki z gminnego funduszu ochrony środowiska mogą być przeznaczone na różne działania, które określono w art. 406 ustawy – Prawo ochrony środowiska.

Lista programów pomocowych jest bardzo długa. Finansowa pomoc zagraniczna na ochronę środowiska w Polsce świadczona jest w formie dotacji, kredytów preferencyjnych i komercyjnych.

Szczególne znaczenie w finansowaniu realizacji koncepcji ekorozwoju , w tym zadań z zakresu ochrony środowiska mają m. in.

- Ekofundusz, fundacja zajmująca się dystrybucją funduszy pochodzących z ekokonwersji długów, działająca od 1993 roku i fundusze akcesyjne.

Fundusze strukturalne

Po wejściu do UE Polska będzie mogła korzystać z Funduszy strukturalnych na finansowanie inwestycji w ochronie środowiska. Będzie to dotyczyło możliwości finansowania inwestycji z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego - inwestycje w skali regionalnej i lokalnej) oraz Funduszu Spójności.

Ramy przedsięwzięć inwestycyjnych finansowanych z funduszy strukturalnych określa Narodowy Plan Rozwoju (2004-2006). Plan ten będzie służył jako podstawa negocjowania przez Polskę Podstaw Wsparcia Wspólnoty, dokumentu określającego kierunki i wysokość wsparcia ze strony funduszy strukturalnych.

X. KONTROLA REALIZACJI PROGRAMU

Wdrażanie Programu ochrony środowiska wymaga kontroli i oceny stopnia realizacji przyjętych celów gminnej polityki ekologicznej. Zgodnie z art. 18 ust.2 ustawy Prawo ochrony środowiska co 2 lata Wójt Gminy sporządza raport z realizacji Programu i przedstawia go Radzie Gminy.

Podstawą do sporządzania raportu będą badania stanu środowiska realizowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, który ma na celu pozyskiwanie, gromadzenie, przetwarzanie i udostępnianie informacji o środowisku.

Badania stanu środowiska prowadzone są przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną, instytuty (Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Instytut Ochrony Środowiska, Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa).

Badania prowadzone przez te jednostki będą stanowiły bazę informacji i danych, które pozwolą na określenie m. in. stopnia realizacji programu ochrony środowiska.

Miernikami monitorowania poszczególnych celów będą, w zakresie:

1. utrzymania i ochrony wód podziemnych:

- wielkość poboru wody dla celów gospodarczych, produkcji i usług,
- zasoby eksploatacyjne wód podziemnych,
- jakość wód podziemnych.

2. poprawy stanu czystości gleb i wód powierzchniowych:

- jakość wód powierzchniowych,
- udział ścieków nieoczyszczonych,
- stosunek długości sieci kanalizacyjnej do długości sieci wodociągowej,
- % ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków,
- % redukcji ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód powierzchniowych,
- ilość ścieków nieoczyszczonych odprowadzanych do wód.
- % wyposażenia gospodarstw rolnych w urządzenia do prawidłowego gromadzenia odchodów zwierzęcych,
- wdrożenie Kodeksu dobrej praktyki rolniczej

3. ochrony powietrza atmosferycznego:

- poziom zanieczyszczenia powietrza,
- liczba kotłowni na paliwa czyste ekologicznie.

4. prowadzenia edukacji ekologicznej:

- wysokość nakładów na edukację ekologiczną,
- istnienie organizacji działających na rzecz ekologii i zrównoważonego rozwoju.

Materiały źródłowe

1. Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym – Ministerstwo Środowiska, Warszawa, grudzień 2002 r.
2. II Polityka Ekologiczna Państwa – Rada Ministrów, Warszawa, czerwiec 2002 r.
3. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Opinogóra Górna – ARKON Gdańsk, 1999 r.
4. Wariantowa koncepcja odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków z terenu gminy Opinogóra Górna – PPW EKOSAN Warszawa, 2003 r.
5. Studium ochrony, kształtowania i racjonalnego wykorzystania zasobów wodnych w zlewni rzeki Wkry na obszarze woj. Ciechanowskiego – BIPROMEL Warszawa, 1996 r.
6. Warunki przyrodnicze produkcji rolnej woj. Ciechanowskie – IUNG Puławy 1990 r.
7. Dokumentacja przyrodnicza dla obszarów chronionego krajobrazu województwa ciechanowskiego – OBKŚ Ciechanów, 1988 r.
8. Inwentaryzacja w układzie administracyjnym złóż surowców mineralnych z uwzględnieniem elementów ochrony środowiska dla woj. Ciechanowskiego, gm. Opinogóra – PAN Kraków luty 1996 r.
9. Program ochrony środowiska dla powiatu ciechanowskiego – Starostwo Powiatowe, 2003 r.
10. Program ochrony środowiska województwa mazowieckiego – Urząd Marszałkowski Departament Rolnictwa i Rozwoju Regionalnego, Mazowieckie Biuro Planowania Przestrzennego i Rozwoju Regionalnego – Warszawa październik 2003 r.
11. Dokumenty i wykazy udostępnione i przygotowane przez Gminę Opinogóra Górna.
12. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późn. zmianami) i inne przepisy z zakresu ochrony środowiska.

